Է. ՏԱՐԻ 2045 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 30 ՍԱՀՄԻ 1383 – Հ. Տ. 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890 – Ն. Տ. 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890 = ՀԻՃՐ. 7 ՐԷՊԻԼ ԱԽԸՐ 1308 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՏԵՍՏ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌وك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամական արտօնք	160
» » Վեցամսեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Գաւառաց » Տարեկան » »	200
» » Վեցամսեայ » »	100
Օտար երկիրներէ տարեկան գրանց	50
» » վեցամսեայ »	28

Դուրս զրկուած լրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութիւնն վրայ է
խմբագրութիւնս զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՅՈՒՍԶԵԱԼ ՇԱԲԱԹ ՄԸ

Անցեալ շաբթուան համար իրաւամբ դիտել կուտայ Թայմ թէ կարի յուզեալ շաբաթ մ'էր, մանաւանդ Անգլիացւոց համար։ Նոյն շաբթուն մէջ պատահեցան երկաթուղւոյ քանի մը աղետալի արկածներ այն անգլիական երկաթուղեաց վրայ որք աշխարհի վրայ ամենէն աղէկ մատակարարուած լինելու համբաւը կը վայելեն։ Բայց այս արկածներն եւս, ո՛րչափ ալ ողբալի, աննշան մնացին անգլիական նորակերտ հոյակապ մարտանաւու մը ամբողջովին ընկղմելու դառնագոյն աղէտին առջեւ, որ Անգլիացւոց տարակոյս կուտայ իրենց պաշտպանութեան գլխաւոր միջոցին՝ նաւատորմին՝ տոկունութեան վրայ, երբ նորագոյնք և լաւագոյնք անգամ զերծ չեն այսպիսի անակնկալ պատահարներէ։ Երեկի սուրհանդակին մեզ բերած նոր տեղեկութիւններէն կ'իմանանք թէ Սէրէէնք մարտանաւուն 240 մարդերէն երեքը միայն ազատած են, որք կ'ըսեն թէ փոթորկին ժամանակ նաւը լիաշոգի կ'ընթանար, երբ ժայռի մը բախեցաւ ահագնադղրդիւ շառաչմամբ, և իրենք որ նաւուն առաջակողմն կեցած էին, ծովն ինկան։ Նաւն իւր մարդերով անմիջապէս ընկղմեցաւ անհետ եղաւ։ Ժամերով ծովուն մէջ մաքառելէ յետոյ կիսամեռ վիճակի մէջ ցամաք ինկան իրենք։ Բայց այս արկածներէ դրէթէ ո՛չ նուազ Անգլիացւոց սիրտը կը ծակեն Պ. Սթէնլիի վերջապահ գնդին վրայ եղած քստմնելի յայտնութիւնը, Պարթլոթ հազարապետի անգթութիւնը, Պ. Ճէյմսընի խափշիկ աղջիկ մը ողջ ողջ կերցնել տալը մարդակերներու, որպէս զի ինք ադաղեխարշ տեսարանին դծագրութիւնն հանելու հաճոյքը վայելէր։ Պարթլոթ հազարապետին եղբայրն և Պ. Ճէյմսընի այրի կինն այս մեռեալ մարդոց վրայօք հրատարակուած բաներուն դէմ կը բողոքեն, և յայտնութիւնք յայտնութեանց կը յաջորդեն։ որովհետեւ Պ. Սթէնլի իւր բոլոր թղթերը Թայմի մէջ կը հրատարակէ, անգլիական դատարանէն յառաջ հարակաց դատաստանին ներկայացնելով։ Անցեալ շաբաթ օրն ալ Օ'Նէ իւլանտացի պահպանողական գնդապետը դատ բացաւ իւր կնոջ դէմ, զոր կ'մբաստանէ Պ. Փառնէլի հետ մեղակցութեամբ անհաւատարմութեան մէջ գտնուելուն համար, աղարտելով անգլիական հանրային կենաց նշանաւոր անձնաւորութիւններէն միոյն պատիւն։ Իբր թէ այս սրտայուզութիւնք չէին բաւեր, և ահա Լոնտոնի հրապարակին վրայ նմանը քիչ անգամ տեսնուած տագնապ մը կը ծագի, որ հաստատագոյն դրամատուներն անգամ կը ցնցէ, կործանման անդունդին եզրը բերելով Պերլինկեան դրամատան նման առաջնակարգ տուն մը։ Թայմ ինքն որ չափազանցելու հակում չունի բնաւ, կը գրէ թէ «Լոնտոնի հրապարակին վրայ պատահած այս տագնապին նմանը չէր տեսնուած քառորդ դարէ մ'ի վեր, այն Սեւ Ուրբաթ օրէն ի վեր որ յաջորդեց Օվերէնդ, Կըրնէյ և Ընկ. Տան անանկութիւնը»։ (Եւ երեւակայէ՛ զոր մեր հեռագրական երկոքին Գործակալութիւնք, «Կ. Պոլսոյ» և «Արեւելեան», անցեալ շաբթուն այս մասին ո՛և է լուր չտուին մեզ, և Պերլինկեան Տան արկածն անգամ չծանուցին։) Անգլիոյ Պանքան արկածեալ դրամատան օգնութեան հասաւ, Ֆրանսայի Պանքան ալ Անգլիոյ Պանքային օգնութեան հասաւ։ Բայց Փարիզի լրագրաց և մանաւանդ Թայմի մեր երեկի թղթով նշանակեալ անձնագովութիւնք քիչ մը չափազանցեալ էին. զի մեր երեկի թղթով իսկ տեսան ընթերցողք թէ ո՛չ միայն Ֆրանսայի Պանքան այլ և Փեթերսպուրգի Կայսերական Պանքան ոսկեդրամի փոխատուութիւն մ'ըրած է Անգլիոյ Պանքային, Ֆրանսայի Պանքան երկու կամ երեք միլիոն անգլ. ոսկւոյ արժէքով, (Փարիզի լրագիրք երեք կ'ըսեն, Լոնտոնի լրագիրք երկու,) և Փեթերսպուրգի Պանքան մէկ՝ու կէս միլիոն անգլ. ոսկւոյ արժէքով։ Ուրեմն, Ռուսիա եւս տրամադրելի ոսկեդրամ ունի, թէեւ Ռուսիա Ֆրանսայի հետ ամենեւին չի կրնար բաղդատուիլ հարստութեան կողմէ։ Պերլինկեան Տան եպերելի անխոհեմութիւնն, որով չափէն աւելի դրամ դործածեր է Արժանթինի և Ուրուկուէյի անհաստատ Հանրապետութեանց մէջ հողային և այլ գործեր ընելու, Լոնտոնի հրապարակին կը սպառնար սընանկութիւն մը որոյ պատճառելիք կորուստք անչուշտ քսան միլիոն անգլ. ոսկիէն պակաս չպիտի լինէին։ Շնորհիւ այն հայրենասիրական աշակցութեան զոր Անգլիոյ Պանքան՝ ուրիշ մի քանի մեծ դրամատուներու հետ միաբանութեամբ՝ մատոյց արկածեալ դրամատան, գործի մարդիկ և ընդհանրապէս ինայաբեր հասարակութիւնը վերտին ազատ շունչ առին Լոնտոնի մէջ։ Բայց՝ դրամական տեսակէտով եւս՝ Անգլիացւոց համար ո՞րպիսի յուզեալ շաբաթ էր այն որ վերջացաւ անցեալ շաբաթ երեկոյ։

Այս յուզիչ դէպքերու շարքին մէջ զոյս վեր ի վերոյ յիշեցինք՝ Թայմ զանց կընէ նշանակել Տքթ. Քոխի դիւան, որ իրաւցնէ պատմական շաբաթ մը կ'ընէ անցեալ շաբաթն յորում յոյս տեսաւ, պաշտօնապէս հրատարակուելով Պերլինի, Վիեննայի և Լոնտոնի բժշկական թերթերուն մէջ, Տքթ. Քոխի ստորագրութեան ներքեւ։ Ամէն դերմաներէն լրագիրք, թէ՛ Դերմանիոյ և թէ Աւստրիոյ մէջ, նոյն օր միահամուռ հռչակեցին զՏքթ. Քոխն «ամենամեծ դիտնականներէն մին այս գիտական դարուս», քանի որ իւր գիւտ, ըստ վկայութեան Վիեննայի Բժշկական Վարժարանին դասախօս Նոթնակելի և Պիլրոթի, դարուս ամենամեծ գիւտերէն մին է։ Պերլինի Բժշկական Թերթին Ցաւելուածն ուր Տքթ. Քոխի յօդուածը կը պարունակեր (մեր երեկի թուով համառօտեալ), բիւրաւոր օրինակօք տպուեցաւ, եւ սպառեցաւ, ա՛նքան լայնատարած խնդրանք կար ամեն կողմէ, թէպէտ նոյն երեկոյ և յաջորդ առաւօտ դերմանական ամեն թերթեր իրենց առաջին երեսը զարդարեցին բառ առ բառ արտատպելով նոյն յօդուածն, հանդերձ ներբողալից խմբագրականներով։ Ֆրանսական թերթեր ևս նոյնութեամբ թարգմանեցին զայն, և անոնցմէ ոմանք կը սկսին իրենց լուրութիւն, ակներեւ դժկամակութեամբ խոստովանելով թէ Տքթ. Քոխ, «իւր դերմանական հաստատամտութեամբ և աշխատասիրութեամբ», յաջողած է գիւտ մ'ընել։ Դերման լրագիրք կ'ըսեն թէ Բրուսիոյ Տէրութեան համար պատուոյ պարտականութիւն մ'է զՏքթ. Քոխ լիաձեռն վարձատրել մեծ ծառայութեան համար զոր կը մատուցանէ մարդկութեան եւ մեծագոյն պատուոյն համար որով կը պատուէ գերմանական գիտութիւնը։ «զի մինչդեռ ձէներ իւր պատուաստի մեծ գիւտը դիպուածաւ մ'ըրաւ, Քոխի անկրուստ արժանիքը պիտի լինի սա իրողութիւն թէ իւր գիւտ դիպուածի արդիւք չէ, այլ ճշմարտապէս գիտական եղանակաւ սկսուած, յառաջ տարուած և յաջողութեամբ պսակուած դիտողութեան, զննութեան և փորձառութեան արդիւնք է»։ Նէյնէաւ Զայտենիի այս խօսք կը բովանդակէ համայն գերման լրագրութեան կարծիքն, և խուռներամ Պերլին դիմող թոգաքստաւորք իւր լաւութեամբ աւելի պերճախօս ապացոյց մը կ'ընծայեն անցեալ շաբաթուն մէջ հռչակեալ գիւտին ճշմարտապէս կենսական նշանակութեան, որով Տքթ. Քոխի անունն անմահ փառքով մը կը պսակուի։

ՍԵՐՊ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Անցեալ օր ծանուցինք թէ ի Պելկրատ Մակեդոնացի Սերպեր Բարեգործական Ընկերութիւն մը կազմած են, և կանոնագիրն օսմ. դեսպանին մատուցած։ Այս կանոնագրի մի քանի յօդուածք ուշագրաւ են։ Դ. յօդուած կ'ըսէ. «Ընկերութեան պարտքն է իւր անդամոց օգնութեան հասնիլ, առանց ցեղի և կրօնի խտրութեան. հիւանդութեան, ծերութեան կամ աշխատելու անկարութեան մէջ նպաստել անոնց և աղքատ մեռեալներն իւր ծախիւք թաղել։ Անձնիւր անդամ յանձն կ'առնու օգնել իւր կարօտեալ հայրենակցաց, գործ գտնելու օգնել անոնց, կամ իրենց երկիրը վերադարձնել զանոնք, նաեւ նոր սերնդեան իմացական զարգացման նպաստել թէ՛ բարի խրատներով և թէ նիւթական օգնութեամբ։— Յօդ. 6. Ընկերութիւնը կը բաղկանայ բուն անդամներէ, կանոնաւոր անդամներէ, դործօն վճարող անդամներէ, հիմնադիր անդամներէ, բարերարներէ եւ պատուոյ անդամներէ։ Բուն անդամք կրնան առնուիլ օսմ. Տէրութեան հպատակաց մէջէն, հարկաւոր հանդամանքներով օժտեալ։ Կանոնաւոր անդամք են անոնք որ Օսմ. Տէրութեան բնիկ են։ Գործօն անդամք են անոնք որ կեդրոնական մասնախմբէն ընդունուած են, նմանապէս հիմնադիր անդամք և բարերարք ընկերութեան։ Բուն անդամք, կանոնաւորք և գործօն անդամք կը վճարեն տարին 6 ֆրանք, հիմնադիրք բաց ասի նաև 10 ֆրանք արձանագրութեան համար, և հիմնադիրք՝ առնուազն 200 ֆրանք։ Պատուոյ անդամք որք ո՛և է վճարում ընելու պարտաւոր չեն՝ ընդհանուր ժողովոյ կողմէ կ'ընտրուին, որ կ'որոշէ անոնց արժանիքն հանդէպ ընկերութեան և Օսմ. Տէրութեան։— Յօդ. 11. Ընկերութեան վարիչ մարմինը կը գտնուի ի Պելկրատ։ —Յօդ. 13. Կեդր. մասնախումբը կը կազմուի բուն անդամներէ եւ կանոնաւոր անդամներէ։ — Յօդ. 17. Ընկերութիւնը ճիւղեր կը հաստատէ Օսմ. Տէրութեան ամեն սերպաբնակ կեդրոններուն մէջ։ Այս ճիւղեր կեդրոնական մասնախմբին հետ ի յարաբերութեան կը գտնուին, եւ առանց անոր բան մը չեն կրնար որոշել։ —Յօդ. 26. Ընկերութիւնը կանոնաւոր և անկանոն ընդհանուր ժողովներ կը կազմէ։ Կանոնաւոր ընդհանուր ժողովը տեղի կ'ունենայ Երրորդութեան տօնին երկրորդ օրն՝ անկանոն ժողովները կը կազմուին ի պահանջել հարկին, յատուկ հրաւիրմամբ։ Կեդրոնական մասնախումբը պարտի ամեն ընդհանուր ժողովոյ դումարումը ծանուցանել պաշտպան իշխանութեան։— Յօդ. 28. Ցաւարտ ամեն ընդհանուր ժողովոյ, ընկերութիւնն անձնուիրութեան ուղերձ կը ղրկէ առ Վեհ. Սուլթանն և առ Բ. Դուռն։—Յօդ. 35. Ընկերութեան հասութիւնից մէկ քառորդն ի պահեստ պիտի դրուի, և երկու քառորդը գործածուի ընկերութեան նպատակին։ Պահեստի գումարը կամ պիտի յանձնուի դրամատան մը՝ տոկոսն առնելու համար, կամ պիտի գործածուի օսմ. և սերպ արժեթուղթեր դնելու։

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅԹԱՐ ՅԻՍԶԱԼԻՈ

Յայտնի է թէ Պապն Իտալիոյ կաթոլիկներուն արգիլած է քաղաքական ընտրութեանց մասնակցիլ։ Շատ կաթոլիկներ այս արգելքը ծանր կը դտնեն, և հրապարակաւ կը պահանջեն որ Պապն արտօնէ իրենց մասնակցութիւնն։ Այս անհամբեր կաթոլիկ ներու կողմէ այս օրերս խօսեցաւ Բամփէլլօ կոմսն, որ կարդինալ Պոնափարթի քեռայրն է, ընդ երկար մտերիմն եղած է Լեւոն ԺԳ Պապին, ընդհանուր համբաւ կը վայելէ Վատիկանի և կաթոլիկ շրջանակներուն մէջ։ Նամակ մը հրատարակելով կոմս Բամփէլլօ կը քննադատէ Վատիկանը ընթացքն, և կը յայտարարէ թէ ժամանակն եկած է այս արգելքը բառնալու։ Այս յայտարարութիւն բաւական ուշադրութիւն կը պատճառէ Իտալիոյ մէջ։

Ի ՍԵՒ ԾՈՎ

Ռուսիոյ պատերազմական նախարար Վանովսքի զօրավար Սեւաստափոլ դնաց, աւր երկու օր մնաց, և հարաւային Ռուսիոյ զօրաց ընդհանուր հրամատարին հետ աչքէ անցուց նոր ամրութեանց շինութիւնը։ Տրուած օրոշմանց նայելով, արդէն շինուածներուն վրայ երկու բերդեր եւս պիտի աւելցուին, առաջինը Զերնայա դեսին աչ եղրին վրայ, երկրորդն այն բլրին վրայ ուր Անգլիացիք Խրիմու պատերազմին ժամանակ Վիքթորիա ամրոցը շինած էին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐ

Պելժիոյ դասական իշխանութիւնը ձերբակալել տուած է զՊ. Լակէռ եւ զՊ. Տէրուլէա, որք Պելժիոյ հողին վրայ մենամարտած էին, արհամարհելով պելժ օրէնքն որ մենամարտը կ'արգիլէ։ Այս երկու նախկին պուլանժէականք պիտի դատուին ըստ պելժիական օրինաց։

—Ֆրանսայի Երեսփ. ժողովը վիճաբանեցաւ արքական երեսփոխանի մը առաջարկին վրայ թէ պէտք չէ՞ վերահաստատել «Պահարան» կոչուած ապաստանարանները, ուր կը թողուին այն նորածինք զոյս իրենց բնական հայրերն ու մայրերը չեն ուզեր ճանչել։ Առաջարկութեան հեղինակն յիշեցուց թէ այս հաստատութեանց 1860ին փակուելէն ի վեր մանկասպանութիւն և վիժում շատցած են։ Այս պիտի առաջարկութեան մը կ'երեւի թէ պատեհ առիթ տուած էր Թուլոնի գայթակղական դէպքն, ուր, ինչպէս կը յիշուի, քաղաքապետն և երեւելի դերդաստանի պատկանող գեղեցիկ տիկին մը և ուրիշ երկու կիներ դատի ենթարկուած են, քաղաքապետին և յիշեալ տիկնոջ մեղապարտ յարաբերութեանց հետեւանօք կատարուած վիժման մը համարը տալու դատական իշխանութեան, որ ծանրապէս կը պատժէ այս ոճիր։ Առաջարկութեան հեղինակը պատասխանելով անոնց որք կ'առարկէին թէ ծնողներ իրենց օրինաւոր զաւակները կրնան այս հաստատութեանց յանձնել, ըսաւ թէ այս վատութիւնն յանձն առնող ծնողք մանկասպանութեան վատութեան ևս կրնան զիջանիլ։ Եւ մտացոյցի յանձնաժողովոյն կողմէ պատասխանուեցաւ թէ 1874ին հաստատեալ օրէնքն այս չարիքին դարման տարած է, կառավարական հսկողութիւն հաստատելով մարդ վրայ, որք հանրային նպաստի շնորհիւ խնամուելով, կը խնամեն իրենց զաւակներն, որով այն թուականէն ի վեր հարիւրաւոր մանկանց կեանքը փրկուած է, մինչ Պահարան կոչուած հաստատութեանց մէջ յանձնեալ աղայոց շատեր կը մեռնէին, զի ոչինչ մարմնական խնամոց տեղը կը բնայ բռնել։ Արդի դրութեան ներքեւ, մայր մը որ իւր զաւակը չի կրնար հոգալ և աղքատանոց կ'ուզէ դնել, դրամական օգնութիւն կը ստանայ իւր զաւակն ինք նայելու համար, և եթէ մինչեւ անդամ թողու իւր զաւակն, ե՛րբ և կ'ուզէ կրնայ պահանջել և նա առնուլ, մինչ նախորդ դրութեան օրով մայր մը որ անդամ մը կը թողու իւր զաւակն, այլ եւս չէր կրնար պահանջել զնա։ 184 ի դէմ 322 քուէով ժողովը մերժեց արքայական երեսփոխանին առաջարկն, և այդ ռուսական դրութիւնը Ֆրանսայի մէջ վերահաստատելու պաղատարն ընդունելութիւն չգտաւ։

—Երեսփ. ժողովը վիճաբանեցաւ նաև «գազանի վարկերուն» վրայ, այսինքն՝ պատերազմական, արտաքին և ներքին դործոց նախարարներուն տրամադրութեան ներքեւ դրուած գումարներուն, որոց մանրամասն հաշիւը տալու պարտաւոր չեն նախարարք։ Երեսփոխանք ոմանք այս դրութեան ջնջումը պահանջեցին, դանգատելով որ գեղծումներու տեղի կը տրուի։ Ներքին դործոց նախարար Պ. Քոնոթան պատասխանեց թէ իւր տրամադրութեան ներքեւ դրուած գումարը գաղտնի ոստիկաններ պահելու կը դործածէ, բան իմանալու և ըստ անմ դործելու համար, և ո՛չ թէ լրագրիր կաշառելու կամ ընտրողներ շահելու համար, ինչպէս ըրաւ Պուլանժէ։ Կառավարութեան պարտքն է բարեկարգութիւն պահել, և այս նպատակաւ պէտք է որ ամեն ժամանակ ճիշդ և շուտափոյթ տեղեկութիւն ունենայ։ Առարկութեան հեղինակները կ'ուզեն որ դաղտնի վարկերը թղթատարութեան ցրուիչներուն թոշակն աւելցնելու դործածուին, բայց ասոր համար ժողովը ուրիշ հասոյթի կրնայ նշանակել։ 120ի դէմ 310 քուէով ժողովը իրաւունք տուաւ ներքին դործոց կրոնավարիս նախարարին։ Արտաքին դործոց և պատերազմական դործոց նախարարներուն տրամադրութեան ներքեւ դրուած վարկերն այնքան խոտելի չեն երեւիր որչափ ներքին դործոց նախարարին ձեռաց ներքեւ դտնուող դումարը։

ԴԷՊԵՐԸՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Ռուս լրագիրք նշանակալից իրողութիւն մը կը համարին որ անգլիական պահպանողական կուսակցութեան պետը Ռուսիոյ նկատմամբ բարեկամութեան յայտարարութիւն մը կ'ընէ Զարեւիչին ի Հնդկաստան ուղեւորութեան առթիւ, մինչ ցայս վայր Ռուսք Անգլիոյ հակառուս ընթացքը վերագրած են միայն պահպանողական կուսակցութեան։ Ռուսիոյ և Անգլիոյ միջեւ քաղաքական բարեկամութիւն կրնայ բոլորովին նոր երեւոյթ մը տալ միջազգային աշխարհավարութեան, կ'ըսեն ռուս թերթեր։

—Տիկին Ատրիանա Իվանովնա Պէնտէրեվ, (կինն այն հռչակաւոր Պէնտէրէվ պուլիկար հարիւրապետին որ Ալեքսանդր իշխանի հրաժարման դէպքերուն առթիւ հռչակ հանեց,) անցեալ երկուշաբթի ինքնասպան եղաւ ի Փեթերսպուրկ։ Տիկին Պէնտէրէվ տեսնելով որ անբուժելի հիւանդութեան մը բռնուած է, և փոխքելով որ իւր ամուսինը զոր կը պաշտէր, հիւանդ և ցաւագար կնոջ մը անտանելի դիմանեցիր զիս։

—Իրաւ է, շատ բարկացայ, յանցանքը իմս էր։ այդ բանին վրայ չ'խօսինք։

—Ալ չխօսինք այդ բանին վրայ, կըրկնեց աղջիկն արձագանքի մը պէս։

—Օռօռ, սիրելի զաւակս, կը սիրե՞մ զքեզ։

—Ես ալ, հայր իմ, շատ կը սիրեմ ըզքեզ։

—Բան մը ունիմ հոս, ըսաւ ձեռքը ճակտին դնելով։

—Գլխուդ մէջ։

—Այո։

—Ի՞նչ ունիս գլխուդ մէջ, սիրելիս։

—Չեմ գիտեր, չեմ կրնար ըսել։

Օռօռ հօրը ձեռքէն բռնեց և քանդրէին վրայ տարաւ ուր նստեցան։

Վայրկեան մը լուռ կեցան, հայրը ազջկանը երկու ձեռներն իրեններուն մէջ բռնած։

—Հայր, ըսաւ Օռօռ, կը յիշե՞ս շիկահաւերու բոյնս։

—Այո, այո։ կաղինի ծառին մէջ էր, ածտերևուկներու հովանաւոր ճեմելիքին քովը։

—Երկու մեծ շիկահաւեր կային։ երբ մին բոյնին մէջ էր ու ձագերը կը տաքցնէր իր թեւերուն տակ, միւսը կ'երգէր ծառի մը ճիւղին վրայ թառած։

—Բոյնը այդ երկուքին էր, այնպէս չէ՞։

—Այո։

—Հայրն ու մայրն էին։

—Այո, պզտիկ շիկահաւերուն հայրն ու մայրը։

—Ո՞րն է հայրը։

—Այն որ կ'երգէր։

—Եւ միւսը, մայրն էր, ըսաւ Օռօռ անհունապէս մեղմ ձայնով մը, մայրն էր այն որ այնպէս լաւ կը խնամէր իր ձագերն, այն որ գրեթէ երբեք բոյնէն չէր հեռանար։

Կոմսն այնպէս յուզում մը զգաց որ շունչը կտրեցաւ։

Օռօռ վայրկեան մը խոհուն մնաց, յետոյ յանկարծ գլուխը վեր բարձրացնելով,

—Հայր, արդեօք մայր մը ունի՞մ ես, հարցուց։

Կոմսն բուռն հարուած մըն էր զոր կոմսն իր կուրծքին վրայ կ'ընդունէր։ Զափազանց ոժգունեցաւ։

—Բայց։։։ թոթովեց։

—Թռչուններուն ձագերը միայն մայր ունին, մրմնջեց Օռօռ, որպէս թէ ինքնիրեն խօսելով։

Կոմսը ճչմարիտ և անագորոյն տագնապի մը մէջ էր։

«Բու մայրդ մեռած էր» բառերն իր շրթանց վրայ էին։ բայց յանկարծ մտքէն գաղափար մը անցաւ, և այդ խօսքը չըսաւ։

Օռօռի մեծ աչուքներն իրեններուն վրայ սեւեռած, կը հարցափորձէին զինքը։

—Այո, պատասխանեց, մայր ունիս։

Աղջկան նայուածքին մէջ լուսաւոր ճառագայթներ փայլեցան։

—Մա՞յր ունիմ, ըսաւ անբացատրելի շեշտով մը։

Խեղճ հայրը կը զգար որ իր սրտին բոլոր վէրքերը նորէն կը բացուէին։

(Շարունակելի)

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՌ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՕՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

«Զմեռն այս տարի երկայն պիտի ըլլայ։ Այս էր իր միակ մտածումը։

Ինչպէս որ իմացուցած էր իր բարեկամին, Լասէոի կոմսը Բարիզ գացած էր։ Հետեւեալ օրը, ժամը տասնեմէկին, վերադարձած էր ի Քոնտըլիէռ։

—Գո՞հ ես ըրած ուղեւորութենէդ, հարցուց հոլանտացին։

—Այո, շատ գոհ, պատասխանեց։ Պ. Քոռվիզիէի գործունէութեան շնորհիւ, վայրկեան մը չկորսնցուցինք։ Մէկտեղ գացինք բնակարան մը գտանք և վարձեցինք տիկին Տըլօռմի անունով։

—Ո՞ւր։

—Պուլվառ Օսման, նոր Օբէռաէն քանի մը քայլ հեռու։

—Լաւ։

—Բաւական ընդարձակ է վարձուած տեղը։ չորս պառկելու սենեակ, երկու սրահ, մէկը մեծ, միւսը փոքր. ճաշի սրահ, մէկը մեծ, միւսը փոքր։ Ամենէն աղէկ մը, խոհանոց մը։ մառան մը։

—Ատոնք ամենքը պէտք են։ Ո՞ր յարկը։

—Երկրորդ։

—Շատ լաւ։

—Ուրիշ բան ալ կայ դեռ

—Իրա՞ւ։

—Ախոռ մը և կառատուն մը վարձեցինք։ Մտածեցի որ երբ աղջիկս դուրս ելնել ուզէ, լաւ է որ կառք մը ունենայ իր տրամադրութեան տակ։ Այնչափ փափկակազմ է որ երկայն ատեն չկրնար ոտքով քալել։ Այնուհետեւ յիշեցի որ կառքով տեղ երթալ կը սիրէր ժամանակաւ։

—Ապրիս, Բօլ, ըսաւ Պ. Վան Օսէն անոր ձեռքը սեղմելով։ շատ աղէկ ես ըրեր։

—Ի՞նչ, կարծեցիր որ ես աղջիկս չե՞մ սիրեր, պատասխանեց կոմսը շատ յուզուած։ Նորէն պիտի ըսե՞ս թէ անոր նըկատմամբ ունեցած պարտականութիւններս չեմ կատարեր, թէ եսական եմ, թէ ինձ համար կը սիրեմ զայն։

—Ոչ, ոչ, ա՛լ չեմ ըսեր։

—Աղջի՛կս, զաւա՛կս։։։ Ո՜հ, այո, կը սիրե՞մ զայն։ Տե՛ս, ըսաւ ձեռքն աչքին տանելով, լալս եկաւ։

—Ե՞րբ պիտի կահաւորուի այդ բնակարանն, հարցուց Պ. Վան Օսէն։

—Քանի մը օրէն։ Պ. Քոռվիզիէ այս առաւօտ խօսած ըլլալու է օթոցարարի մը հետ։ Նոյնպէս յանձն առած է գնել երկու ձի և կառք մը, որոնք ախոռն ու կառատունը պիտի մտնեն երբ յարմար կառաստն մը գտնուի։ Աղջիկս, կամ մանաւանդ տիկին Տըլօռմ, պիտի ունենայ միւնոյն ատեն խոհարարուհի մը և սենեկապանուհի մը։ Կը տեսնես որ ծախքին չեմ նայիր։

—Վիճակդ կը ներէ։

—Ճշմարիտ է։ Վերջապէս կը ջանամ գործերն աղէկ կատարել։

—Տարակոյս չկայ թէ տիկին Տըլօռմ ընդունած է այս պաշտօնն։

—Ուրախութեամբ։ Կ'ըսէ թէ չափազանց երջանիկ կը զգայ ինքզինքն որ վերջապէս պիտի կրնայ յայտնել ինձ իր երախտագիտութիւնը։ Ո՜հ, այո, աղջկանս համար մայր մը պիտի ըլլայ։ Կատարելապէս վստահ եմ անոր խոհեմութեան և անձնուիրութեան վրայ։ Բնակարանը պատրաստուածին պէս, ինքն է որ ամենէն առաջ պիտի տէր ըլլայ անոր, որոշուած է։ պիտի ընդունի սպասաւորներն որ իր հրամաններուն տակ պիտի անմիջապէս սկըսին կատարել իրենց պաշտօնը, որովհետեւ տան յարդարումը պէտք է որ ամբողջացած ըլլայ Օռօռին երթալէն առաջ, որուն գալուստը տիկին Տըլօռմ պիտի ծանուցանէ առաջուընէ։

—Ինոր ազգականուհի՞ն պիտի համարուի աղջիկդ։

—Իբրև անոր եղբօրը դուստրը։

—Շատ լաւ։

—Դաստիարակուհիի մը գործը կարգադրել միայն կը մնայ, բայց պէտք եղած ատենն ունիս տակաւին։

—Լաւագոյն է որ աղջկանդ Բարիզ հասնելէն քանի մը օր վերջը տիկին Տըլօռմն ներկայանայ։ Բայց վաղը Բարիզ պիտի երթամ ես, ու միւս օրը կը տեսնեմ զայն։

—Հիմա մէկ վախ մը ունիմ միայն։

—Ի՞նչ։

—Եթէ տիկին Տիւռան չկարենայ կամ չուզէ՞ ընդունիլ։

—Բան մը միայն պիտի ըսեմ զքեզ ապահովցնելու համար, իմ վրաս կրնաս վստահիլ։

Այս միջոցին երկու բարեկամներուն գտնուած սրահին դուռը բացուեցաւ եւ Օռօռ ներս մտաւ։

Ուրիշ օրերէ աւելի խոհուն կ'երեւէր մանկամարդ աղջիկը։ իր նայուածքը, իր դէմքը անպատում թաղութեամբ մը լեցուած էին։

Գլխով բարեւեց Պ. Վան Օսէնը, յետոյ յամրօրէն մօտեցաւ իր հօրն և անոր երկնցուց իր ճակատն որուն վրայ ծերունին համբոյր մը դրաւ։

—Ժամանակն եկած է իրեն իմացնելու, ըսաւ Պ. Վան Օսէն կոմսին ականջն ի վար։ Իրեն հետ մենակ կը թողում զզքեզ։

Եւ դուրս ելաւ։

Պ. ոը Լասէր իր աղջիկը թեւերուն մէջ առաւ և կուրծքին վրայ դայն սեղմելով, անոր ճակատն և այտերը համբոյրներով ծածկեց։

—Ա՜հ, միշտ կը սիրե՞ս քու պզտիկ Օռօռդ, ըսաւ աղջիկը։

—Կարծեցիր որ զքեզ ալ չէի՞ սիրեր, հարցուց հայրը յուզումէն դողացող ձայնով մը։

—Անցեալ իրիկուն ա՛յն ինչպէս յանդիմանեցիր զիս։

—Իրաւ է, շատ բարկացայ, յանցանքը իմս էր։ այդ բանին վրայ չ'խօսինք։

—Ալ չխօսինք այդ բանին վրայ, կըրկնեց աղջիկն արձագանքի մը պէս։

—Օռօռ, սիրելի զաւակս, կը սիրե՞մ զքեզ։

—Ես ալ, հայր իմ, շատ կը սիրեմ ըզքեզ։

—Բան մը ունիմ հոս, ըսաւ ձեռքը ճակտին դնելով։

—Գլխուդ մէջ։

—Այո։

—Ի՞նչ ունիս գլխուդ մէջ, սիրելիս։

—Չեմ գիտեր, չեմ կրնար ըսել։

Օռօռ հօրը ձեռքէն բռնեց և քանդրէին վրայ տարաւ ուր նստեցան։

Վայրկեան մը լուռ կեցան, հայրը ազջկանը երկու ձեռներն իրեններուն մէջ բռնած։

—Հայր, ըսաւ Օռօռ, կը յիշե՞ս շիկահաւերու բոյնս։

—Այո, այո։ կաղինի ծառին մէջ էր, ածտերևուկներու հովանաւոր ճեմելիքին քովը։

—Երկու մեծ շիկահաւեր կային։ երբ մին բոյնին մէջ էր ու ձագերը կը տաքցնէր իր թեւերուն տակ, միւսը կ'երգէր ծառի մը ճիւղին վրայ թառած։

—Բոյնը այդ երկուքին էր, այնպէս չէ՞։

—Այո։

—Հայրն ու մայրն էին։

—Այո, պզտիկ շիկահաւերուն հայրն ու մայրը։

—Ո՞րն է հայրը։

—Այն որ կ'երգէր։

—Եւ միւսը, մայրն էր, ըսաւ Օռօռ անհունապէս մեղմ ձայնով մը, մայրն էր այն որ այնպէս լաւ կը խնամէր իր ձագերն, այն որ գրեթէ երբեք բոյնէն չէր հեռանար։

Կոմսն այնպէս յուզում մը զգաց որ շունչը կտրեցաւ։

Օռօռ վայրկեան մը խոհուն մնաց, յետոյ յանկարծ գլուխը վեր բարձրացնելով,

—Հայր, արդեօք մայր մը ունի՞մ ես, հարցուց։

Կոմսն բուռն հարուած մըն էր զոր կոմսն իր կուրծքին վրայ կ'ընդունէր։ Զափազանց ոժգունեցաւ։

—Բայց։։։ թոթովեց։

—Թռչուններուն ձագերը միայն մայր ունին, մրմնջեց Օռօռ, որպէս թէ ինքնիրեն խօսելով։

Կոմսը ճչմարիտ և անագորոյն տագնապի մը մէջ էր։

«Բու մայրդ մեռած էր» բառերն իր շրթանց վրայ էին։ բայց յանկարծ մտքէն գաղափար մը անցաւ, և այդ խօսքը չըսաւ։

Օռօռի մեծ աչուքներն իրեններուն վրայ սեւեռած, կը հարցափորձէին զինքը։

—Այո, պատասխանեց, մայր ունիս։

Աղջկան նայուածքին մէջ լուսաւոր ճառագայթներ փայլեցան։

—Մա՞յր ունիմ, ըսաւ անբացատրելի շեշտով մը։

Խեղճ հայրը կը զգար որ իր սր

բեռնով չծանրաբեռնի, դիմեց այս յուսահատական միջոցին։ Մինչ Պէնտէրէվ հարիւրապետ ռուս բանին մէջ իր պաշտօնը կը կատարէր, տիկինն իր հարսանեկան զգեստն հագաւ, և ըէվոլվերի հարուածով զարկաւ ինքզինք սրտին։ Ա. զեխարշ նամակ մ'ուղղեց իր ամուսնոյն, յորում յիշեցնելով այն հայրենասէր ծառայութիւն զոր իր ամուսին մատուցած է Պուլկարիոյ, կը ծանուցանէ թէ ինքն ևս այժմ նմանօրինակ ծառայութիւն մը իրեն (ամուսնոյն) կը մատուցանէ, որպէս զի վերստին օգտակար կարենայ լինել իր հայրենեաց։ «Զիս ճանչած չէք իբրեւ անարատ և անմեղ հրեշտակ մը, և նոյն վիճակին մէջ ակա կը թողում զձեզ։ Ներեցէք ինձ որ այս կերպիւ վիշտ մը կը պատճառեմ ձեզ։»—Պէնտէրէվ հարիւրապետ, որ նմանապէս կը պաշտէր իր կին, սաստիկ մեղմաղձութեան մէջ ինկած է։

ՏՔԹ. ՔՈԽԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ համառօտիւ ծանուցինք թէ Տքթ. Քոխ ինքն ևս Թոքախտաւոր կը կարծուի։ Այս կարծիք սա կերպիւ յառաջ եկած է թէ Տքթ. Քոխ իւր դեղն իւր վրայ փորձած լինելով, նոյն հակագործութիւնը տեսած է զոր այս դեղ թոքախտաւորներու վրայ միայն կ'ունենայ, հազալու տրամադրութիւն, տենդ, փսխել, ևն։ Տքթ. Քոխի դեղը սա անգին առաւելութիւնն ունի որ մարդու մը թոքախտ բռնուած լինելն ստուգելու համար կուրծքը մոխի ընելու, հիւանդին չունչ առնուլ կամ հազալ տալու պէտք չի թողուր։ Դեղն ինքնին նախ թոքախտին գոյութիւնը ցոյց կուտայ, յետոյ այն թոքախտը կը բուժէ, առաջին ատիճանին մէջ։ Բանի որ Տքթ. Քոխ ցոյս վար թոքախտաւոր չէր, ուրեմն իւր թոքախտ առաջին ատիճանին մէջ է, և հետեւապէս պիտի ազէկնայ։ Իւր թանկագին կեանք վտանգեալ չի կրնար կարծուիլ։

* * *

ԹՈՔԱԽՏԱՒՈՐՔ Ի ՊԵՐԼԻՆ

Պերլինի պանդոկները լի են թոքախտաւորներով որք ամեն կողմէ կուգան դարմանուելու։ Ասոնցմէ շատն հարուստ մարդիկ են որք կուգան Բանէ, Նիսէ եւ Մէնթոնէէ, Միլիերկականի այն տաքուկ վայրերէն ուր կ'ապաստանին հարուստ թոքախտաւորք ձմրան մօտենալուն պէս։ Աւստրիայի, մաճառ, ռուս, չուէտացի, ռուման և ուրիշ ազգէ բժիշկներ ևս մեծ բազմութեամբ Պերլին կը դիմեն։ Շատ մը ամերիկեան բժիշկներ ևս ներկայ պիտի գտնուին Նոյմ. 14|26ին, Տքթ. Քոխի հրապարակաբանութեան։ Տոքթորք Քորնէթ և Լէվի Նոյմ. 15ին հրապարակաբանութիւն ըրին բժշկաց գումարման մը մէջ, Տքթ. Քոխի դեղին վրայ, ցուցնելով թէ թոքախտի զանազան ատիճաններուն մէջ ո՛րչափ դեղ պէտք է գործածել։ Մի քանի գերման բժիշկներ ևս աւելցան Տքթ. Քոխի աջակցող բժշկաց կարգին։

* * *

Վիեննայէ Նոյմ. 15 թուով կը հեռագրուի անգլ. լրագրաց.

Աւստրիոյ մէջ, ըստ պաշտօնական վիճակագրութեան, ամեն տարի միջին հաշուով 90,000 անձինք զոհ կ'երթան թոքախտի, այսինքն՝ ամեն տարի Աւստրիոյ մէջ մեռնող մարդոց 100ին 14ը թոքախտէ կը մեռնին։ Ուստի, Տքթ. Քոխի գիւտը մեծաւ բերկրութեամբ կ'ողջունուի Վիեննայի մէջ, ուր թոքային հիւծախտը (թոքախտը) յատկորոշ ձեւ մ'եղած է հիւանդութեան, և բժիշկներէն Morbus Viennensis (Վիեննական հիւանդութիւն) անուն ստացած է։ Աւստրեան կառավարութիւնն իւր ծախիւք բժիշկներ կը դրկէ ի Պերլին՝ անուշոյն վրայ ուսումնասիրելու Տքթ. Քոխի գիւտն, Աւստրիոյ մէջ ընդհանրացնելու համար զայն։

* * *

Տքթ. Քոխի գիւտն ուսումնասիրելու մասին չենք կարծեր թէ հայ բժիշկներ ուրիշ ազգէ բժիշկներէ ետ մնալ ուզեն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ Ցնտեսական խորհուրդն իւր սովորական նիստն ըրաւ ատենապետութեամբ Մեծ. Սեթեան Միհրան էֆէնտիի։

Խորհուրդն ակից առաջ որոշած էր մայրաքաղաքիս բոլոր եկեղեցեաց համար մասնաւոր արձանագիրք սահմանել, յորում մանրամասնաբար նշանակուին եկեղեցեաց կալուածները, վագֆերն, եկեղեցական անօթներն ու զգեստներն, ընդունելի և վճարելի կտակներն և այլ դոյքերն ու ըստացուածքներն, ինչպէս և Սահմանադրութեան հաստատութենէն ի վեր մատակարարութեան եղեւմտից հաշուեցոյցերն։ Ըստ այս նոր որոշման, Մայր եկեղեցւոյ արձանագիրքն աւարտած և ձեռնարկուած լինելով Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ տումարին պատրաստութեան, խորհուրդը նկատողութեան առաւ զանոնք և գոհ եղաւ, և ուշադրութեան առնելով սոյն գործին կարեւորութիւնն ու օգտակարութիւնն, որոշեց ընդ միմի պատրաստել տալ նաեւ միւս եկեղեցեաց տումարները։

Բաց ասոնցմէ զբաղեցաւ կարգ մը կտակային և հաշուական խնդիրներով։

Երէկ, ինչպէս ծանուցինք, Արմաչու Դպրեվանուց խնամակալութիւնը նիստ ընելով մի առ մի նկատողութեան առաւ անցեալ և ներկայ վանական տարեշրջանի հաշուեցոյցերը, լսելով միանդամայն Գեր. Օրմանեան Սրբազանի բացատրութիւնները։

Խնամակալութիւնը նմանապէս զբաղեցաւ այն հաշուեցոյցով ևս, զոր տեսուչ մատակարար Ներսէս Վ. Տեր Բարթուղիմէոսեան ներկայացուցած էր ի մասին շինութեան եռայարկ հոյակապ թաղին, որոյ ծախուց դումարը կը հասնի գրեթէ հազար ոսկւոյ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԱՆԵՆԱՆՔ

Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ կայս. թիկնապահ ու կայս. ախոռներու տնօրէն Նուրի փաշայի և նաւային Ֆէրիդ ու Զինուորական Քննիչ Ցանձնաժողովոյ անդամ Սիւլէյման փաշայի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Զինուորական Քննիչ Ցանձնաժողովոյ անդամ և Ա. զօրաբաժնին (Սկիւտար) Միրլիվա Ահմէտ Աֆիֆ փաշայի։

Առաջին կարգի Մէճիտիէ՝ Երթողրուլ հեծելադնդին Միրլիվա Սիւլէյման փաշայի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Պուքրէշի օսմանեան դեսպանատան նախորդ առաջին քարտուղար Յարութիւն էֆէնտիի, որ այժմ հանգստեան կոչուած է։

Զորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ գերմանացի բրօֆէսէօր Պ. Պէքէրի և Ա. զեքսանդրիոյ գերմանական փոխ-հիւպատոս Պ. Միւլիքի։

ԲԱՐՁՐ ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍԸ

Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Քեամիլ փաշա, որ երկու օրէ ի վեր հիւանդէր, բոլորովին ապաքինած լինելով երէկ կայս. պալատ գնաց և Վեհ. Սուլթանի հրամաններն ստանալով Բ. Դուռը դարձաւ ուր նախագահեց Նախարարաց խորհրդոյ նստին։

ՎԵՀԵՄ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓԱՇԱ

Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Վեհեմ. Յարութիւն փաշա երէկ ի կայս. պալատ դրան նուէրով, չվերցաւ իւր պաշտօնատեղին երթալ։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Նախարարաց Խորհուրդն երէկ իւր սովորական նիստը կազմեց ի Բ. Դուռն և կարեւոր խնդրոց վրայ խորհրդակցութիւններ կատարելով, արդիւնքը տեղեկագրով մը մատոյց Վեհ. Սուլթանի։

—Եղմտական Նախարարաց Վեհեմ. Յակոբ փաշա Մալիէի մէջ կարեւոր գործոց կարգադրութեամբ զբաղած ըլլալով, ժամ 9ին գնաց Նախարարաց Խորհուրդին։

—Նախարարաց Խորհուրդն լսեցաւ Բարձր. Մեծ Եպարքոսն ու Արտաքին գործոց Վեհեմ. Նախարարը մինչեւ ուշ ժամանակ խորհրդակցութիւններ կատարեցին։

—Անառաջ և հանքաց ընդհանուր տնօրէն Վեհեմ. Պեսրոս էֆէնտի Գույումճեան երէկ Նախարարաց Խորհուրդին հրաւիրուեցաւ և ինչ ինչ խնդրոց վրայ բացատրութիւնք առնուեցան իրմէ։

ՇԷՆԲԵՐՈՒ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Վեհ. Սուլթանը հրամայած էր բարեփոխել շէնքերու յատուկ կանոնագիրն։ Արդ Պետական Խորհուրդն երէկ այդ խնդրով զբաղեցաւ և Քաղաքապետութենէն մէկ քանի պաշտօնեաներ հրաւիրելով ինչ ինչ բացատրութիւններ առաւ։

ԹԱՍԻՒԵԼԻ ԱՐԺԷԹՈՒԹԻՒՆ

Եղմտական Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է ընդ Նախագահութեամբ Պետական Խորհրդոյ անդամ Էքրէմ պէյի։ Այս յանձնաժողով, որ մէկ քանի օրէ ի վեր գործի սկսած է, պաշտօնի քննել շրջաբերութեան եղած թասքիլէի արժէթղթոց ինչպէս նաեւ ցարդ այդ արժէթղթերով կարգադրուած պարտքերու քանակութիւնը։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԴՐԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ

Նախորդ թուով մը ծանուցինք թէ կայս. Իրատէ մը կը հրամայէ բարեփոխել թատերական դրաքննութեան եղանակը։ Մինչեւ ցարդ իւրաքանչիւր թատերախաղ կրթական Նախարարութեան կը ղրկուէր որուն քննութենէն յետոյ՝ ոստիկանութեան կողմէ կարդեալ թատերական դրաքննիչն ևս աչքէ կ'անցուներ զայն։ Այսպէս, կը պատահէր շատ անգամ որ, կրթական Նախարարութեան կողմէ արտօնեալ թատերախաղ մը կ'արգիլուէր Ոստիկանութեան կամ Քաղաքապետութեան կողմէ։ Արդ, կայս. Իրատէն թատերական դրաքննութիւնը կը յանձնէ յատուկ յանձնաժողովոյ մը զոր պիտի կազմեն Կրթական Նախարարութեան, Բերայի կառավարութեան և Թաղապետութեան կողմէ կարգեալ մէկ մէկ պատուիրակ։

—— (Սրճ.)

ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՐԱՓԻՈՒՆՔ

Երէկ Պոլսոյ քարափանց չինութեան վերաբերեալ պայմանագրոյ ու յանձնառագրոյ տեսարին փոխանակութիւնն ու ստորագրութիւնը կատարուեցաւ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարար Վեհեմ. Բահիի փաշայի ու Պ. Կռանէի միջեւ և կայս. Ֆէրմանը յանձնուեցաւ այս վերջնոյն։

Վեհեմ. Բահիի փաշա Նախարարաց խորհրդին մէջ գտնուելով, Պ. Կռանէ Բ. Դուռը գնաց և Ն. Վեհեմութիւն ժողովոյ սրահէն ելնելով առանձին սրահ մը քաշուեցաւ, ուր այդ գործողութիւնք կատարուեցան։

* * *

Կ. Պոլսոյ ֆրանսական Առեւտր. Սենեկին կողմէ պատգամաւորութիւն մը երեքշաբթի օրը Օթեյ տ'Անկլեթէռ երթալով, Պ. Կռանէի ներկայացաւ։ Պատգամաւորութիւնը կը կազմէին Սենեկին նախագահ Պ. Թուզրէի, Քբէի Լիոնէի տնօրէն Պ. Լրմաան, ֆրանսական դաղթականութեան առաջին երեսփոխան Պ. Տիւմա, Մէսաժըրիի գործակալ Պ. Մարդէն տէ Բալլիէռ եւ այլ երեւելիք։ Պ. Թուզրէի պատգամաւորութեան անդամները ներկայացուցեալով առ Պ. Կռանէ՝ յնորհաւորեց ըզնա Կ. Պոլսոյ քարափանց մեծանշորհն ստանալուն համար։ Պ. Կռանէ յնորհակալութիւն յայտնեց և ըսաւ թէ արդարեւ խնդակցութեան արժանի էր այսպիսի ձեռնարկութեան մը յաջողութիւնն որ նոր ապացոյց մըն է Վեհ. Սուլթանին Ֆրանսայի նկատմամբ տածած բարձր հմտակրանաց ինչպէս նաև Ն. Վեհափառութեան՝ իւր ժողովրդեան օգտին և իւր մայրաքաղաքին բարգաւաճման նկատմամբ տածած հայրական հոգածութեան։ Բոլոր ներկայք ձայնակցեցան Պ. Կռանէի այս յայտարարութեանց։

Ֆրանսական Առեւտր. Սենեկի նախագահն երէկ Պ. Կռանէի պիտի մատուցանէր ուղերձ մը որ գաղթականութեան ինչ ինչ իրաւերը կը պարունակէ, խնդրելով որ այդ ըղձից թարգմանն հանդիսանայ Հանրապետութեան նախագահ Պ. Քառնոյի մօտ, որուն անձնական բարեկամն է ինչպէս նաեւ պաշտօնակից եղած է նախկին նախարարարութեան մը մէջ։

——

ՁՕՐԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Այն յանձնաժողովը, որ կայս. հրամանաւ կազմուած է՝ պատերազմի ժամանակ օսմանեան սահմանագլխոց վերայ հաւաքելի զօրաց փոխադրութիւնը դիւրացնելու մասին հարկ եղած միջոցներուն վրայ խորհելու համար, իւր առաջին նիստը կազմեց այս երկուշաբթի օր Սպարապետի Դրան մէջ։

Նոյն նստին հրաւիրուեցան Պ. Հիրշի փոխանորդ Պ. Կրացիատէյ, ասիական երկաթուղեաց ընդհանուր քարտուղարն, Այտընի երկաթուղեաց ընկերութեան ներկայացուցիչ Պ. Ցալէչիօ և Գասապայի երկաթուղեաց ընկերութեան ներկայացուցիչ Կարապետ էֆէնտի։ Յանձնաժողովն առաջարկեց զեղչ մը ընել զինուորական փոխադրութեան վարձքին համար որոշեալ դումարին վրայ։

——

ՀԱՅՑԻ ՓՈՌԵՐ

Պ. Պոնտինի անուն իտալացի մը կայս. կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրած է Եէսիդուլէի կազարանին մօտ հացի չորս փուռեր հաստատելու համար։

Այդ փուռերուն կազարանի մօտ շինուելուն պատճառն այն է թէ փուռերը Ջերմութիւնը պիտի հաղորդուի այն խողովակներէն որք կազի պատրաստութեան յատուկ են։ Հացի պատրաստութեան համար փուռերուն հարկ եղած ջերմութիւնն որ 1200 աստիճան է, այդ կերպիւ մինչեւ 2000 աստիճան պիտի ըլլայ։

Արդ, կազի ընկերութեան պայմանագրոյ պատրաստութեան պահուն այդ պարագան նկատողութեան առնուած և յանձնառագրոյ տեսարին մէջ յատուկ տրամադրութիւնք նշանակուած են։ Այդ փուռեր պիտի կրնան օրական 24000 օխայ հաց պատրաստել։ Հացի խմորը մեքենաներու միջոցաւ պիտի թրուի և այդ մեքենայք պիտի շարժին կազի ուժով։ Փուռերու վարչութիւնն այդ պատճառաւ դումար մը պիտի վճարէ կազի ընկերութեան։

——

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հալէպէն եկած հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն, Նոյեմբեր 6ին Հալէպի մէջ հնտախտ որ և է դէպք չէ պատահած, սակայն Նոյեմբեր 4ին Ուրֆայի մէջ հնտախտի երկու մահեր պատահած են, Պիրէճիկի մէջ՝ 27, Այնթապի մէջ՝ 5, Հարիմ գաւառակի Սէյլքին գիւղին մէջ՝ 24, Բիլիսի մէջ 5 և Բիլիսի շրջակայ Ճոմ գիւղախմբին երկու գիւղերէից մէջ՝ 19։

Սուրիայէն եկած հեռագրերու համաձայն, Նոյեմբեր 4ին Հոմսի մէջ 16 հոգի հնտախտէ բռնուելով, ասոնցմէ ու առաջուան բռնուածներէն 26 մահեր պատահած են։ Նոյեմբեր 5ին ևս 9 դէպք ու 24 մահեր պատահած են։ իսկ նոյն օրը Համայի մէջ որևէ դէպք չէ պատահած։

Մէրսինի առողջապահական բժիշկն ևս կը հեռագրէ թէ Մէրսինի մէջ հնտախտի մէկ հոգի վտրակուած ըլլալով, այժմ ապաքինման վիճակի մէջ է։

——

ԵՐԷԿ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀՆԵՐը

Երէկ գիշեր ժամ 7ին Օրթագիւղի մօտ Տէֆթէրտար Պուրնուի բարձանց վրայ գտնուած Ծովային Նախարար Վեհեմ. Հասան փաշայի քէօշկը բռընկելով այրեցաւ։ Այս քէօշկ կը գտնուէր Ն. Վեհեմութեան ծովեզերեայ ապարանքին ետեւը գտնուած պարտիզին մէջ։

* * *

Այս առաւօտ ժամ 10½ին ի Բերա Թէփէ Պաշիի պարտիզին գիմացը գտնուած դեղարանէն հրդեհ ծագելով, բոլորաիքը գտնուած չորս տուն և չորս խանութ ինչպէս նաեւ ետեւի կողմէն Բերայի Մեծ փողոցի վրայ Ս. Անդրեան եկեղեցւոյ դիմաց գտնուող Էլչաճը Զրգամալ փողոցի մէջ ևս երկու տուներ՝ ընդ ամենը 10 շէնք այրեցան։

Այրած շէնքերու ամենքն ալ փայտէն էին, որոց մէջ կը գտնուի նաև Տօքթ. Մաքրիի փայտաշէն հիւանդանոցը։

Այս հրդեհէն ապահովագրական Լայոն ընկերութիւնը 400 անգլ. ոսկի վճարած է և Թրանսատլանթիք ընկերութիւնը՝ 350 օսմ. ոսկի։ Ուրիշ ընկերութիւնք ևս թեթեւ վնասներ կրած են։

——

ԿԻՐԱՍՈՆ

Կիրասոնի և Սամսոնի միջեւ ի մօտոյ հեռագրական նոր գիծ մը ևս պիտի հաստատուի յարաբերութեանց դիւրութեան համար։ Այս նոր գծով ցարդ եղած գծերու թիւն երեքի պիտի հասնի։

Կիրասոնի կաղինի բերքն, որ Եւրոպայի հրապարակաց վրայ մեծ ընդունելութիւն կը գտնէ, այս տարի միւս տարիներու բաղդատմամբ թէեւ շատ քիչ պիտի ըլլայ, սակայն տեսակը շատ լաւ է։ Կաղինի եօթանասուն օխան, որ անցեալ տարի 50 ղրուշի կը վաճառուէր, այս տարի մինչեւ 105-110 ղրուշի բարձրացած է։

——

ԳԱՍԸՄ ՓԱՇԱՅԻ ՁՈՐը

Կայս. Իրատէ մը հրամայած ըլլալով դոցել Գասըմ Փաշայի ձորը, Բերայի թաղապետութեան երկրաչափք ինչպէս նաեւ միւս թաղապետութեան երկրաչափներ քննութեանց ձեռնարկած են այդ ձորը դոցելու մասին։

——

ԹԷՆԵՔԷՐԻՒ ՄԱՌՍԱՏՈՒՐԲը

Թուրքիոյ և Պարսկաստանի միջև Թէմ. պէքիի մաքսատրոց սակագնոյն վերանորոգելի պայմանագրոյն համար յանձնաժողով մը կազմուած է, որ խորհրդակցութիւններ պիտի կատարէ նոր պայմանագրոյ մը ու սակագնոյ մը կնքման և կայս. կառավարութեան կողմէ առաջարկուելիք պայմանաց վրայ։ Այս յանձնաժողովն, որ կազմուած է ընդ նախագահութեամբ Մաքսային վերատեսուչ Վեհեմ. Հասան Ֆէյզմի փաշայի և անդամակցութեամբ մաքսային բարձրատեղեան պաշտօնատարաց, այժմ կը քննէ թէ Թէմպէքիի համար առնուած մաքսատրոց քանակութեան նըկատմամբ փոփոխութիւն մը ընել հարկ է թէ ոչ և թէ Թէմպէքիի ներածութեան քանակութիւնը որչա՞փ է։

——

ՏՈՐԹ. ՔՈԽԻ ԳԻՒՏը

Զինուորական բժշկական վարժարանին բարձրագոյն կարգի աշակերտներէն Ռոտոլֆ Զինկէր էֆէնտի՝ Թոքախտի դարմանին նկատմամբ Տոքթ. Քոխի հրատարակած յօդուածը թարգմանելով մատուցած է բժշկական ժողովին։

——

ԲԵՐԱՅԻ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑը

Ծանուցուեցաւ թէ Բերայի մեծ փողոցին ամենէն նեղ մասն, որ կը գտնուի ռուսական հիւպատոսարանին ու Գումպարի էֆէնտիի տան միջեւ, լայնցուելու համար Բերայի թաղապետութեան ու կալուածատերաց միջեւ կարգադրութիւն մը կատարուելու վրայ է։

Արդ, Սաղահ կ'ըսէ թէ Բերայի թաղապետութեան ու կալուածատերաց միջեւ այդ կարգի բանակցութիւն մը կատարուած չէ, այլ ընկերութիւն մը կազմուած է որ Գումպարի էֆէնտիի տունն ու Լ. Հէրբէրի տպարանն առնլով Միսիրի օթէլին պիտի միացնէ ու նոր օթէլ մը պիտի կառուցանէ։ Ընկերութիւնն եթէ կալուածատերաց հետ համաձայնի այդ շինութիւն պիտի կատարուի որով փողոցին այդ մասն ալ պիտի լայնցուի։

——

ԿՈՎԿԱՍՅԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ

Ռուսական Օչէլ շոգենաւն, յորում կը գտնուէին կովկասցի գաղթականաց երրորդ մասը, 2200 հոգի, երէկ միջօրէին Գալաթայի առջեւ ժամանեց։ Գաղթականաց վարչութեան կողմէ ղրկուած յատուկ պաշտօնեայք շոգենաւ երթալով գաղթականաց ամեն պէտքերը հոգացին։ Կայս. պալատէն ղրկուած յատուկ պաշտօնեայ մը գաղթականաց անդորրութեան հսկելու համար մինչեւ որոշեալ տեղն անոնց պիտի ընկերանայ։ Շոգենաւը ժամ 9ին ճամբայ ելաւ դէպ ի որոշեալ տեղը։

Կովկասցի գաղթականաց չորրորդ մասն ալ առաջիկայ շաբթու պիտի գայ։

——

ՋՈՒՐԻ ԱՄԲԱՐԱՆՈՑՆԵՐը

Պետական Խորհրդոյ ներքին ճիւղն երէկ նկատողութեան առաւ մայրաքաղաքիս ջուրի ամբարանոցները մաքրելու խնդիրն և խորհրդակցութիւնք կատարուեցան մաքրելու գործը ժամ առաջ կատարելու մասին հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար։ Ցայտնի է թէ բժշկական յանձնաժողով մը ասկից առաջ քննած էր այդ ջուրին պարունակութիւնը։

Մախսուսէի Սպէշիալ շոգենաւն, որ երէկ Տրապիզոն պիտի ուղեւորէր, օդին սաստկութեան պատճառաւ չկրցաւ մեկնիլ։ Եթէ օդն ազէկնայ այդ շոգենաւ այսօր պիտի մեկնի։

—Առջի գիշեր Պոլսոյ Ալթը Մէրմէր թաղին մէջ ոստիկանութեան պաշտօնեայք վիրաւորեալ մարդ մը գտան որ փողոցին մէջ պառկած էր։ Այդ մարդ հարցաքննուելով ըսաւ թէ նոյն թաղի մուխթար Էմին էֆէնտիի որդին է, թէ անունն է Ալի և թէ նոյն գիշերը տունէ մը վերադարձած պահուն Շիւբրի անուն նախկին ոստիկան մը վրան յարձակած և դաշոյնով զինքը վիրաւորելէ յետոյ փախած էր։ Վիրաւորեալն անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։

—Երէկ գիշեր Խարիէ Քարուի մէջ Սարգիս անուն վաթսունամեայ ձիավար մը յանկարծամահ եղաւ։

—Երէկ Շիրքէթի 37 թիւ շոգենաւը ժամ 9·20ին կամուրջէն մեկնելով Օրթաքէօյի նաւամատոյցին մօտեցած պահուն մեքենայի խանգարում մը ունեցաւ եւ ժամու մը չափ հոն մնաց։ 38 թիւ շոգենաւն, որ ժամ 10·10ին կամուրջէն ուղղակի եէնիգիւղ կ'երթայ, 37 թիւ շոգենաւին մօտենալով ուղեւորներն առաւ։ 37 թիւ շոգենաւին մեքենայի խանգարումը կարգադրուելով կամուրջ դարձաւ և անկից իր սովորական երթեւեկութիւնը կատարեց։

—Գալաթայի անտառներու հասոյթն այս տարի առաւելութիւն մը ունեցած է բաղդատմամբ նախորդ տարւոյն։

— Բարձր. Մեծ. Եպարքոսին որդի Սուպհի պէյ, որ առջի օրը Եգիպտոս պիտի ուղեւորէր օդափոխութեան համար, իր ուղեւորութիւնը յետաձգեց ուղերուն գէշութեան պատճառաւ։

—Պայազիտի նորընտիր կառավարիչ Մէհմէտ Ալի փաշա երէկ իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

—Գալաթայի Զէյտիլի մանարանին արտադրութիւնք հրապարակ հանուած են արդէն և մեծապէս կ'սպառին, այնպէս որ գործարանն հազիւ կրնայ բաւել եղած յանձնարարութեանց։

—Երուսաղէմայ նախորդ կառավարիչ Բէշատ փաշա երեքշաբթի օրն Երուսաղէմէն ճամբայ ելած է մայրաքաղաքս գալու համար։

—Ճարոնի կառավարութիւնը երկրորդ կարգի ճարոնական պատուանշան մը նուիրած է Բէյթի տնօրէն Պ. Օպատեանցի։

—Մալաթիոյ մէջ պատահած վերջին հրդեհէն քսան հազար ոսկւոյ վնաս մը պատճառած է։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Այս գիշեր, երկրորդ անգամ ներկայանալի։

ԼԱ ԹՐԱՎԻԱԹԱ

LA TRAVIATA

ՀԵՓԱԳԻԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՑՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ

ԼՈՆՏՈՆ, 19 Նոյմ.— Սակարանը բոլորովին խանգարեալ վիճակի մէջ է։ Գնող չկայ։ Նոր սնանկութեանց ցրոյցք չհաստատուեցան։ Դրամ զեղչել տալ չատ դժուար է։ Բարեւոքում մը յուսալի է սակայն։ (Արկածեալ դրամատան օգնելու համար ստորագրեալ) երաշխաւորութեան գումարն արդէն 14 միլիոն անգլ. ոսկիէ աւելի է։ (Տե՛ս այս աւուր Ա. երեսին մէջ։ կ. Պոլսոյ Գործակալութիւնը չատ ուշ կուտայ այնպիսի լուրեր որոց արժէքն օր ըստ օրէ իմացուելէն ետեւ կախում ունի։ Ծ. Խ. Աբէ-Եբի։)

ԼԻՍԳՈՆ, 19· — Նէվէյոպէս փորթուկէզ լրագիրը կ'ըսէ թէ Փորթուկալի կառավարութիւնն 800.000 անգլ. ոսկի կը պարտի Պէրինկեան Եղբարց Դրամատան։

ԼՈՆՏՈՆ, 19· — Թէյմզ իւր սեղանաւորական յօդուածով կը հերքէ այն զրոյց թէ Ռոչիլտեան Տունը պիտի ստանձնէ Պէրինկեան Եղբարց Արժանթինի Գործակալութիւնը։ Սակայն է նաեւ այն լուր թէ ռուս կառավարութեան իւրաւանդ տուած դրամն ետ առնլէն յառաջ եկած է Պէրինեան Եղբարց դժուարութիւնը։ Ռուս կառավարութիւնը տակաւին 2,440.000 անգլ. ոսկի ունի Պէրինկեան Եղբարց մօտ, յորմէ մէկ ու կէս միլիոն եւեթ պահանջած է։

ԼՈՆՏՈՆ, 19· (Ա. Հ Գ.)— կը ծանուցուի թէ Մարթին և Ընկ., նաեւ Մուրիէթօ և Ընկ. դրամատունք յաջողած են ձեռք բերել սեղանաւորական խմբակի մը երաշխաւորութիւնն, յորում կը գտնուի Ռոչիլտեան Տունն ևս։

ՍԲՈՒԻՓՕՆԱՑԻ ԲԱՑՈՒՄԸ

ՊԵԼԿՐԱՏ, 19· —Աքուլիֆինայի բացման առթիւ կարգացուած գահաճառը կը յարէ թէ ամեն Տէրութեանց հետ Սերպիոյ յարաբերութիւնք բարեկամական են։ Տէրութիւնք իրենց վստահութեամբ այժ կուտան Սերպիոյ շափաւոր և անկախ աշխարհավարութեան։ Սերպ կառավարութիւնը, Թուրքիոյ հետ բարւոք յարաբերութիւններ տածելու բարձր արժէքը գնահատելով, հետամուտ եղաւ կարգադրելու Փրիշթինայի սերպ հիւպատոսին ծանօթ խնդիրը։ Պալքանեան գործոց՝ մէջ Բ. Դրան հետ ներդաշնակ ընթացքի մը հետեւեցաւ, նպատակաւոր վիճակ մը յառաջ բերելու նպատակաւ։

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ Պ. ՔՐԻՍՓԻՆ

ԹՈՒՐԻՆ, 19·—Պ. Քրիսփի, Յափրիկէ ձեռք բերուած գոհացուցիչ արդիւնքները նշանակելէն ետեւ, ըսաւ թէ նախարարութեան արտաքին աշխարհավարութեան դէմ ուղղեալ հարուածք անկարող են վնասել այն աշխարհավարութեան։ «Վերհպատեալք և իրենց նախարարք դաշնակցական սիրալիր զգացումներ կ'արտայայտեն մեզ։» Վարչապետը ծանոյց կարգ մը բարենորոգումներ՝ եկեղեցոյն հաստատելու համար, նոր տուրքեր չհաստատելով։ Տարբերական մաքսերու ընկման վրայ ևս խօսեցաւ։

ՀՐԵԱՑՔ Ի ՌՈՒՍԻԱ

ՓԵԹԵՐՍԲՈՒՐԳ, 19· — Արեւմտեան Ռուսիոյ օրթոդոքս կղերը խնդրեր է հրամանագրոյ մը հրատարակումն, որով Հրէից արգիլուի կիւրակի և տօն օրեր խանութ բանալ։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՅԻՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՊԱՂՏԱՏ, 18 հոկտեմբեր

Թուէս քառասուն տարուց չափ յառաջ մեծահարուստ Հնդիկ իշխան մը իբրեւ ուխտաւոր կուգայ այցելել հնոյն Բաբիլոնի մօտերը գտնուող Նէճէֆ գիւղաքաղաքն Ալի մարգարէի գերեզմանին, և տեսնելով որ տեղւոյն բնակիչք ամենքն ալ իւրեան կրօնակից շիիներ, կը նեղուին քաղցր ջրոյ նուազութենէ, իւր ծախիւքը մէկ մեթր լայնութեամբ փոքրիկ ջրանցք մը բանալ կուտայ Եփրատ գետի աջ եզերաց վրայ կէտէ մը որ իւր անունով յետոյ կոչուած է Հինտիէ և կը հասցնէ ջրանցքը մինչեւ ի Նէճէֆ և այսպէսով Եփրատէն առատ քաղցր ջուր կը մատակարարէ տեղւոյն բնակչաց։

Տարիներ կ'անցնին և այդ ջրոյ փոքրիկ հոսանքը իւր երկու եզերաց աւազները հեղգեհեղգ փորելով՝ երկու հարիւր մեթր լայնութեամբ գետի մը կերպարանքը կ'առնու և Եփրատայ ջրերը հետզհետէ այդ կողմը դիմելով բուն յատակը որ Հիլլէի առջեւէն կ'անցնի, գրեթէ փոքրիկ ճիւղ մը կը դառնայ և այն ալ սակիզ չորս տարիի չափ յառաջ բոլորովին ցամաքելով ամբողջ Եփրատ կ'սկսի հոսիլ Հինդիէյի ջրանցքին մէջ և անկից ոլոր ճանապարհներով վերստին դառնալ իւր նախկին ծոցը Հիլլէէն քսան չորս ժամ դէպի հարաւ Սուք-էլ-Շուլուխ ըսուած կէտին, որով Հիլլէ և ամբողջ իւր շրջակայքը կը մնան բոլորովին անջրդի։

Այս վիճակ Հիլլէի նման կարեւոր քաղաքի մը և իւր շրջակայից անծայր պարտէզներուն և արտերու անխուսափելի կործանումը պիտի լինէր, ուստի և կառավարութիւնը ամեն ջանք ի գործ դնելու գետի հոսանքը նախկին տեղը դարձընելու համար։ Պոլիէն զրկուեցան հասարակաց շինութեանց նախարարութեան երկրաչափներէն Պ. Կալան և Գրիգոր էֆ. որոց ցոյց տուած միջոցը կարելի չեղաւ ամբողջովին ի գործ դնել խիստ մեծածախ լինելուն պատճառաւ (յիսուն հազար օսմ. ոսկի կը պահանջուէր)։

Անցեալ տարի օսմ. կառավարութիւնը Ֆրանսական Հարաստութենէն խնդրեց ջրանցքներու շինութեան տեղակ ճարտարապետ մը և որոշուեցաւ միւսիє Շենտէփօն որ Ֆրանսայէն ուղղակի Պաղտատ գալով երեք ամիս մանրակրկիտ զննութիւններ ըրաւ Եփրատի վրայ և պատրաստել տալով հարկ եղած տասն և վեց հազար օսմ. ոսկին (որոյ մեծագոյն մասը վճարուեցաւ տեղւոյս այգուշի կալուածոց վարչութեան սնտուկէն իբրեւ վեհապետական շնորհ առ իւր ժողովուրդն) սկսաւ գործի և նախ և առաջ Եփրատի նոր ընթացքի ձախ եզերքէն հարիւր մեթր լայնութեամբ և տասը մեթր խոր

ռութիւն ջրանցքի երկու եզերաց վրայ և հիւսպատոսք ճաշի հրաւիրուեցան Վսեմ. կուսակալին քով, մինչ ժողովուրդը կ'երդէր, կը պարէր ի ձայն զինուորական նուագածուաց խմբին որ այս առթիւ յատկապէս զրկուած էր Պաղտատէն, գրեթէ տասնեհինգ ժամուայ ճանապարհ)։

Յաջորդ օրը Վսեմ. կուսակալը նաւերով գնաց Նորընթաց ջուրերու վրայէն մինչեւ ի Հիլլէ, ուր ժողովուրդն իրրեւ իւրեանց բարերարն ընդունեցին զինքը և մեծ հանդէսներ և լուսավառութիւններ կատարեցին ի պատիւ Նորին Վսեմութեան, չափազանց ուրախացած իրենց կորուսեալ սիրելի գետը վերստին գտնելնուն համար։

Մինչեւ յայժմ տասն և երեք հազար ոսկի ծախսուած է, և երկրաչափը՝ Միւսիւ Շէնտէֆօռ յոյս ունի թէ մնացեալ երեք հազար ոսկին լիովին պիտի բաւէ նոր ջրանցքի երկու եզերքը և գետի հին ծոցին կապած ծայրը ողողեսայ չնչութիւններով ամրափակելու համար, զի միւս ծայրն արդէն ամրացուցած է հաստատուն գետափներով։

Վսեմ. Սըրբի փաշա իւր անխոնջ աշխատութեամբ և տոկուն ջանիւք այս գործն ի գլուխ հանելով քաղաքը եւ շրջակայքը անչուշտ կորստեն ազատեց եւ մեծ աշխարհաշինութեան գործ մը ըրաւ, որուն համար յաւիտեան պիտի մայել երկրիս բոլոր բնակչաց մանաւանդ հողատէր և մշակ դասուն մշտնջենական երախտագիտութիւնը։

Անուրանալի է նաեւ միւսիւ Շէնտէֆօռի արդիւնաւոր գործունէութիւնն որով անձամբ հսկեց մինչեւ վերջը բոլոր աշխատութեանց, հոգ տանելով որ ամենայն ինչ կանոնաւոր և արագ կատարուի և դանկ մը իսկ ի զուր չի վատնուի։

Խ. Պ.

ՈՐԲԱՆ ԵՒ ԴԱՄԲԱՆ

Որբանն բոյն է մանկիկին, մեղուակն, փափկիկ, քնքուշ այդ էակին. ահա կը ննջէ անդ, տեսէ՛ք, չնորհք եւ քաղցրութիւն կը թռչտին անոր շուրջ, քանի՜ գիշերներ տքնած է մայրն այդ որբանին քով, տեսնելով բերկրութեամբ իւր սիրոյ ծաղկին փթթումն, ո՛րքան սիրով կրած է տառապանաց բեռն, սրպէսզի տեսնէ սոսկ իւր որդեկին ազու ժպիտն, լսէ անոր զուարթ եւ անիմաստ շաղփաղփութիւններն՝ որք արձագանքն են կարծես երկնային ոգիներու։

Դեղեցիկ է տեսնել այն լոյս ճակատն՝ որ կը հանդչի բարձիկին վերայ, այն սիրուն ծղիներն՝ որք այն ինչ սորված են շարժիլ մեղմիւ, այն չքնաղ կուրծքն՝ որ այն ինչ սկսած է բաբախել ի տես իւր մօրն. մանկան նայուածքին մէջ կայծ մի կայ՝ որ կը վառէ զքեզ, սրբութեան նշխար մ'է մանկիկն։

Որբանն սիրոյ սեղան մ'է, անոր շուրջ կը հաւաքուին զուարթ դէմքեր, բարի հօր և գորովալից մօր երգն իրականացեալ է այլ եւս. խանդակաթ ամոլն գտած է իւր երջանկութեան ամոլն. թող հայրն ցրուէ ի մտաց այսուհետեւ ամէն հոգեր, տագնապներ և կանգնելով որբանին անարն՝ արտասանէ իւր ամենէն սրտայոյզ բացագանչութիւններն, թող մայրն ներդաշնակ երգեր ուղղէ որբանին, աչերն յառելով իւր մանկիկին յուսալից ապագային վերայ որ սքօղեալ է դեռ եւս թանձրախիտ ամպերով։

Դեռաբոյս կեանք մ'է՝ որ կը փրթթի հեղգհեղգ, անհատն յ'երեւան կուգայ, մարդ վրէժ կը լուծէ մահուանէ՝ ծնունդ տալով արարածոց, հոգին կը բնակի մարմնոյ կաղապարին մէջ, կ'աճի կը զարգանայ, եւ կեանքն կը յաւերժանայ, և մանկութեան ծառը կը մնայ յարաճուն և դալար ոստերով։

Դեղեցիկ է տեսնել ծաղիկն ի կոկոնի, թռչնիկն ի բոյն և ասղիկն յերկինս, բայց քան զնոսա դեղեցիկ է մանկիկն յ'որբանի եւ մայրն նորայն առ երի։ Ո՜հ, արդեօք ի՜նչ պիտի ըլլայ այդ մանկիկին ապագան, ո՞յր ձեռք պիտի վերցնէ այն վարագոյր որ կը ծածկէ նորա կենաց զանազան երեւոյթներն, այդ սիրելի գլուխն ինչե՞ր պիտի յղանայ յօգուտ իւր նմանեաց, այդ փափկիկ ձեռքեր ո՞րոց յօգնութիւն պիտի ձգին, այդ շրթունք ի՜նչպէս պիտի բարբառին արդարութիւնն և ճշմարտութիւնն, այդ կուրծքն ի՜նչպէս պիտի բաբախէ մարդասիրութեան դթութեան զգացմամբ, ի՜նչպէս իւր ծնողք պիտի գտնեն ի նմա նեցուկ իւրեանց ծերութեան, երբ այլ եւս ինքեանք ժամանեն կենաց երեկոյին, ի՜նչպէս գորովանք եւ գոգոյնն պիտի ընդունին իրենց որդին, երբ այդ հայրն կամ մայրն կորուսած իմն իրենց աչաց տեսութիւնն՝ ընտանեկան ակուսքին բազմին գահերէց եւ բերկրին իրենց որդւովք, կ'զգան թէ իրենց կեանքն կ'սպառի հեռգհեռգ։ բայց իրենց կենաց շարունակութիւնը որդւոց միջոցաւ, սերնդին տեւականութիւնը կը բերկրեցնէ զիրենք, որպէս անդրաշխարհեան երանութեանց դաղափարն։

Մա՛րդ բարեբաստիկ, փա՛ռք քեզ երբ արթուն խնամք կը հսկես որբանին քով։ եթէ ննջես, քու հրեշտակդ պիտի հսկէ այդ մանկիկին վերայ, ազդելով քեզ վիւնոյն ժամանակ քաղցրիկ երազներ, որք պիտի խօսին քեզ՝ մանկիկիդ ապագային վերայ եւ քու սիրտդ յոյսերով պիտի լնուն։ Երանի՜ քեզ։

Միթէ այդ երազները չէի՞ն, երբ դու, ամբիծ կուսան, յոյսերով կ'օրօրուէիր, քեզ ներշնչեցին ապագայ երանութիւնդ, զգացուցին բարի մօր, ժրաջլուխ կնոջ պարտաւորութիւններն եւ ուսուցին թէ ապրիլն սիրել է, թէ սերն ո՞րքան կարիացնէ զմարդ, կը վառէ զսիրտն, ո՞րքան երջանիկ կ'ընէ այն, անոր համար տառապիլն իսկ քաղցր է, միանգամայն վսեմ։

Այս պատճառաւ սուրբ է որբանն, զի այնքան ըղձից պակուսին է, այնքան յոյսերու իրականութիւն։ Մանկիկն երբ կը ննջէ, մայրն է արթուն, իւր հանգստեան ժամերն կը նուիրէ յաճախ աղօթից և հսկման, պէտք է նմա ձեռնամած և ծնրադիր աղօթել այդ որբանին քով ի տես մանկիկին, նորա բարօրութիւն խնդրել յերկնից, նորա արեւշատութիւնն, զի դարանակալ է մահն մանաւանդ ծաղկաթթիթ մանկանց։ անոնց չորրորդ մասն միայն մինչեւ 7 տարեկան, կ'ազատի մահուանէ, մինչ երեք մասերն գունդագունդ կ'երթան կորնչիլ յանդունդ դերեզմանի։ աւա՜ղ, այս է գիտութեան մի տրխուր դաւանանքն։

Ուրեմն մայրն պէտք է աղօթէ եւ հսկէ։ մանկիկին մէն մի շարժումն դիտէ գիտուն և արթուն մայրն, և մահու դէմ կանգնի արի ախոյեան չտալ իւր սրտի հատորն՝ նորա կատաղութեան զոհ։

* * *

Բայց մահն անգո՞ութ է, միթէ դամբանն եւս երկրորդ որբան մի չէ՞, մարդիկ աշնան տերեւներէ աւելի շատ կը թափին չիրմին փոսը, պէ՞տք է մորմոքինք այն կորստեան համար՝ որ անվրիպելի է, ո՞ւր պիտի դանեն մեր հոգիք իւրեանց վայելքն, իւրեանց կորուսեալ երջանկութիւնն։ ահա հարցումներ, զորս կ'ընեմք ամէն անգամ որ սիրելւոյ մի ցուրտ դիակն կ'իջեցնենք ի տխուր փոսն, յայն վիհ անյատակ՝ սր նախադուռն է երանաւէտ աշխարհի։ այո՛, ունիմք հայր, մայր, եղբայր, քոյր՝ որոց անշնչանալն պիտի տեսնեմք մեր բազկաց մէջ։ պիտի հոսին առատաբար մեր արցունքներ նոցա դիականց վերայ, բայց պէ՞տք է մորմոքինք այս բաժանման համար, երբ կը մտածեմք թէ ապագայ երջանկութիւնն նոցա սրտից բարութեան վարձք սահմանուած է, մանաւանդ թէ այդպիսեաց հոգիք չեն հեռի ի մէնջ, այս ընդարձակ մթնոլորտին մէջ ճախր առեալ կը թռչին, լուսեղէն ոգիք՝ որոց տխուր մնացորդներն կ'ամփոփէ յինքեան դերեզմանն, մուտք երանաւէտ կենաց։

Ուրեմն ինչո՞ւ որբանն ժպիտներ ծաղկեցնէ դիմաց վերայ, եւ դամբանն թախծութիւն նկարէ անդ, ինչո՞ւ որբանն յուսոյ ճրագն վառէ, և դամբանն ամէն յոյսեր ոչնչացնէ, ինչո՞ւ որբանն համարիլ բոյն քաղցրիկ, եւ դամբանն անգո՛ունդ կորստեան։ ապա՜քէն քաղցր է ապրիլ, այլ քաղցրագոյն է մեռնիլն մանաւանդ, այլ մեռնի՛լ ոչ այնպէս՝ որում կ'սպասեն անձկանօք բաղումք մեր արդի սերունդէն, հիւծեալ և տրտմագին կը կոչեն կարծես ըզմահն, կ'ըղձան անհունութեան մէջ կորընչիլ անհետիլ նման վուշոյն՝ զոր հողմն կը ցրուէ այսր անդր, կամ ծբխոյն՝ որ կը ցնդի վաղիակ։ Այդպիսեաց մահն ցաւագին է, չունի իւր մէջ խմաստասիրական բարձրութիւն, անձնասպանութիւնն նոցա ամենամեծ հաճոյքն է, իրենց սրտի տրտիւնն։ Եղո՛ւկ այնպիսեաց՝ որք կուզեն յաւէտ խզել ամենէն սուրբ կապերն՝ դահավէժ իյնալու ի դերեզման՝ որոյ վերայ քահանայ չաղօթեր, այլ կողբայ տգիտութեան զոհն և այդպիսոյն դամբանն կ'ազդէ խորին սարսուռ։

Այլ ո՞րքան պատկառանք և սրբութիւն կը ներշնչէ դամբանն անոր՝ որ իւր պարարքերն յաշխարհի կատարած է լիովին, իրբեւ անհատ եղած է ժիր գործաւոր քաղաքակրթութեան, կազմած է տուն եւ ընտանիք, պարգեւած է նմա Աստուած՝ զգաստ, բարեմոյն որդիներ, եղած է ինք հայր խանդակաթ, սրբած է տառապելոյն անցունքը, օգնած է իւր նմանեաց, չէ ահաբեկած ցաւերէ, հիւանդութենէ, բաղմազդի եւ բիւր տառապանքներէ, գոհութեամբ ճաշակած է ցաւոց հաց եւ սիրով ընդունած է յերկնից բերկրանք։ գուցէ խաբուած է իւր յոյսերուն մէջ, գուցէ ջլատած է մի անծանօթ զօրութիւն նորա բոլոր ոյժերն, բայց նա համբերատար ոգւով կրած է ամէն ինչ, և սրտին խորն դառած է միշտ երկնային սփոփանք։ Ահա այս մարդն կը մեռնի, այո՛, կը ցաւին նորա կորստեան համար, բայց միանդամայն կը դոլին «օրհնեա՛լ առաքինւոյն յիշատակն»։

Նոյնպէս քանի՜ մեծարանք կը ներշնչէ դամբանն բարեգործ մարդուն՝ որ մարդկութեան և իւր տոհմին ծառայելով հռչակ կ'ստանայ իւր կենդանութեան ատեն, եւ ո՞վ է մեծ բարեգործ ինեւեւտասներորդ դարու քան Պէզճեան, որոյ յիշատակն անմահացուցած է հայ ազգն, նորա փառքն անվուելի կը գոչեն իւր ծախիւք կանգնած զանազան բարեպաշտական և մարդասիրական հաստատութիւններն։

Պէզճեան բարեպաշտ էր, նորա չնորհիւ կը կանգնին Աստուծոյ տաճարք, նախ ի Գարթալ 1828ին, Մայր եկեղեցին, երեք մեծ ու փոքր եկեղեցիներն, Գումգաբուի դրսի եկեղեցին, կը վճարուին եկեղեցեաց պարագաքերն Օրթագիւղի, Կելիպոլսի, Էտիրնէի, Մալկարայի, ևն ևն։ Ինք կը նուիրէ եկեղեցեաց մեծագին անօթներ և զգեստներ, ինչպէս Մայր եկեղեցւոյ, Սկիւտարու Ս. Խաչին, Օրթագիւղի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ, արքունի Նաւարանին Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ, Էյուպի Ս. Եղիայի։

Պէզճեան կրթասէր էր, իւր արդեամբք կը կառուցուին Խարթալի դպրոցն, Գումգաբուի Մայր վարժարանն, Մայր վարժարանի քով ուսումնարանն, երաժշտութեան վարժոցն, Գումգաբուի դուրսի երկու դպրոցներն՝ իւր հօր եւ մօր յիշատակին նուիրեալ, Բերայի մէջ վարժարան մի (*) աղեղնագործութեան համար։ Ասոնց չատին եկամուտն կ'պահովէ՝ կտակաւ կարեւոր գումարներ թողլով։ Պէզճեան թէպէտ եւ անուս՝ բայց կը սիրէր վարժարաններն և հակառակ ժամանակակցաց արհամարհանքին՝ միշտ իւր քովն էր Գրիգոր Փէշտըմալճեան պատուելին։

Պէզճեան դրասէր էր, իւր ծախիւք կը հրատարակէ Պատմութիւն Գէորգ պատուելիին Պարսկերէն-Հայերէն բառարանը, նոյնպէս կը նպաստէ Նիւթապէս Վենետիկոյ Մխիթարեանց մեծ Հայագէտն բառարանի տպագրութեան։

Պէզճեան մեծ մարդասէր մի էր, 1826ի մեծ հրդեհին ամէն ազգի անխտիր կ'օգնէ։ Նոյնպէս սովու ատեն 100,000 ղրուշ աղքատաց կը բաշխէ Ազգ. Պատրիարքարանի միջոցաւ։ Եէտի Գուլէի Ս. Փրկչեան հիւանդանոցը կը հիմնէ, օժանդակութեամբ մեծատանց, նոյնպէս և հիւանդանոց մի և եկեղեցի մը յանուն Ս. Յակոբայ, Եէտի Գուլէի ծովեզրն։

Ահա այսպիսեաց դամբաններն են փառաց յիշատակարաններ, նուիրական են անոնք որպէս ուխտատեղիք, այսպիսեաց հոգիք կը վայելեն մշտատեւ երջանկութիւն։

«Պէտք է մարդ կալին հոգին մեծ Ամբողջին հետ ձուլման հանելէ առաջ գործուննայ կենաց ընթացք մի կատարէ», կ'ըսէ Հնդկաց նուիրական մատեանն։

Այն՝ որ լաւագոյն կենաց շրջանը կ'ընէ յաշխարհի՝ երջանիկ պիտի ապրի անդր քան զկեանս, այրն իբրեւ պարկեշտ քաղաքացի, կինն իբրեւ ժրաջլուխ և առաքինի մայր, երիտասարդն և երիտասարդուհին իբրեւ արի ախոյեանք ընդդէմ վատթար կրից, վերջապէս ամէն ոք ապրելով անարատ կենօք, և յանդ հանելով իւրեանց կենաց ընթացքը՝ պիտի վայելէ միշտ անդրաշխարհեան բերկրանք։ Թող ննջէ ի քուն մահու, նորա հոգին պիտի արթննա՛յ երանութեան մէջ, նման թրթռուրին՝ որ կը թռչի մեռեալ լինել փակուելով իւր ցուրտ դերեզմանին մէջ, սակայն չմեռնիր այն, կը յառնէ իսկոյն իբրեւ փայլուն թիթեռնիկ մը և ազատաթև կը թռչի օդոց մէջ։

Այսպէս կենաց երկու ծայրերն, որբան և դամբան, զմեզ կը խորասուզեն իմաստասիրական տեսութեանց մէջ, և կը մտածեմք թէ որբանէ մինչ ի դամբան տանող կենաց ուղիէն նա որ գնացած է առաքինութեամբ, յաւերժ երջանկութեան նախասահմանեալ է, եւ այնպիսոյն յիշատակը միշտ որհնութեանց կ'արժանանայ։

Սկիւտար ՍԻՄՈՆ ԴԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

(*) Ուրեմն Բերայի հայ ազգկանց Արուեստանոցի զարգացեալ վիճակն՝ Պէզճեանի յիշատակին յարգանք մ'է. նոյնպէս ոչ նուազ պատիւ անմահ բարերարին քը բոլոը թառն և նոյն հաստատութեան հիմնադրին՝ Վսեմ. Յովհաննէս Էֆէնտի Նուբարեանի։ Ս. Գ.

ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ

—Բա՛րեւ, Միլիալ, ըսաւ մէկը քովէս։ Կը դիտէի այն մարդը զոր կը կոչէին, որովհետեւ երկար ատենէ ի վեր ճանչնալ կը բաղձայի այդ Յօն Ծուանը։

Երիտասարդ չէր նա, մազերը սպիտակագոյն, քիչ մը խառնակ, կը նմանէին այն մազեղ գդակներուն զորս հիւսիսային քանի մը ժողովրդները կը կրեն, և իւր նուրբ մօրուքն, բաւական երկայն կուրծքին վրայ խլնալով մուշտակի նմանողութիւններ ունէր։ Կնոջ մը հետ կը խօսակցէր, դէպ անոր ծռած, ցած ձայնով և զայն կը դիտէր, քաղցր, յարգանօք և գգուանօք լի աչերովն։

Կը ճանչէի իւր կեանքը, կամ ինչ որ գիտէին ուրիշներ։ Թեզի մը պէս սիրուած էր շատ անդամներ և այնպիսի սրոտամներ տեղի ունեցած էին որոց մէջ իւր անունն գտնուած էր։ Հրապուրիչ և գրեթէ անդիմադրելի է կ'ըսէին անոր համար, երբ կը հարցապնդէի այն կիները որոնք աւելի կը վայելէին զայն գիտանալու թէ ո՞ւրկէ կուգար այս կարողութիւնը, կը պատասխանէին քիչ մ'ատեն մըտածելէ վերջ։

—Չեմ գիտեր։ . . . Հրապոյր ունի։

Արդարեւ գեղեցիկ չէր նա, երբէք չունէր այն վայելչութիւնները որոնցմով օժտեալ կենթադրեմք իգական սրտեր։ հետաքրքրութեամբ կը հարցնէի ինքնին թէ ո՞ւր պահած կրնար ըլլալ իւր հրապուրանքը։ Մտքի՞ն մէջ։ . . . Երբէք չէին որոշած ինձ այս բառերը և ոչ ալ իւր տաղանդը գոված։ Նայո՞ւածքին մէջ։ . . Թերեւս կամ ձայնի՞ն մէջ։ . . մի քանի անձանց ձայնն անդիմադրելի, զգայական չնորհակայութիւններ ունի, համադամ խորոտիկներ ուտելու քաղցրութիւնը, զանոնք գիտնալու համար կ'անօթեցնայ մարդ և իրենց խօսակցութիւնը, ձայնը ի մեզ կը թափանցէ անուշեղնի մը պէս։

Բարեկամ մը կ'անցնէր, հարցուցի իրեն։

—Պարոն Միլիալը կը ճանչնա՞ս։

—Այո՛։

—Ներկայացուր ուրեմն զմեզ։

Վայրկեան մը յետոյ, ձեռքի սեղմում մը կը փոխանակէինք և կը խօսակցէինք երկու դրանց մէջտեղ։ Ի՜նչ որ կ'ըսէր, ճիշդ էր, զանոնք լսելը հաճելի, առանց բարձր բաներ պարունակելու։ Արդարեւ գեղեցիկ էր ձայնն, քաղցր, փաղաքուշ, ներդաշնակ, բայց անկէ աւելի յաւիտանկիշը, հրապուրիչը լսած էին։ Հաճութեամբ մտիկ կ'ընէին անոր, ինչպէս կը դիտեն յստակ առուակի մը հոսիլը։

Մտքի ո՛չ մէկ ձգտման պէտք կար անոր հետեւելու համար, ո՛չ մէկ լուսամտութիւն մեր հետաքրքրութիւնը կը շարժէր, ո՛չ մէկ լուսթիւն արթուն շահու մը մէջ կը կայանար։ Իւր խօսակցութիւնը հանդարտ էր գրեթէ և չէր զարթուցանէր ի մեզ ոչ պատասխանելու կամ հակառակ խօսելու կենդանի բաղձանք մը և ո՛չ ալ զարմացական հաւանութիւն մը։

Բայց ատի պատասխանելը, մտիկ ընելէն աւելի դիւրին էր։ Պատասխանը ինքնին կուգար շրթանց վրայ երբ իւր խօսքն կ'աւարտէր նա և նախադասութիւնները դէպ անոր կ'ուղղուին այնպէս որպէս իւր ըսածները զորս դուրս կը հանէր իւր բերնէն անպատրաստից։

Իսկոյն խորհրդածութիւն մը արթնցուց զիս։ Զայն քառորդ ժամէ մը ի վեր կը ճանչէի և ինձ այնպէս կուգար թէ իմ մտերմագոյն բարեկամներէ մին էր նա, թէ անոնցմէ աւելի ընտանեկան եղած էր երկար ժամանակէ ի վեր իւր դիմօք, իւր ոստումներով, ձայնովը, գաղափարներովը։

Եւ խօսակցութեան մի քանի վայրկեաններէ վերջ, ինձ հետ մտերմացած կ'զգայի զայն։ Ամէն դուռ բաց էր մեր առջեւ և թերեւս հակակցուցած էի անոր իմ այն վստահութիւններս զորս հին ընկերաց կը տածեն միայն։

Արդարեւ գաղտնիք մը կար հոն։ Ամեն էակաց առջեւ գոցուած այն պատուարներն զորս ժամանակը մի առ մի կը բանայ երբ հասակաւորութիւնն, ճաշակներու նման իմացական կրթութիւնն և կայուն յարաբերութիւններն զայնս կը քայքայեն հետզհետէ, կը թուէին գոյութիւն չունենալ մեր մէջ և անչուշտ իրեն և ուրիշներու, մարդոց և կանանց միջեւ զորս պատահարը իւր ճամբուն վրայ կը թողուր։

Կէս ժամ վերջ, իրարմէ զատուեցանք խոստանալով յաճախ տեսնել զիրար և իւր հասցէն տուաւ ինձ, երրորդ օրը զիս ճաշի հրաւիրելէ յետոյ։

* * *

Ժամը մոռցած ըլլալուս շատ կանուխ գացի, հոն չէր նա։ Մաքուր և համբ սպասաւոր մը գեղեցիկ սրահ մը բացաւ ինձ, քիչ մը մթին, մտերմական և ընկալուչ։ Իմ սրահս կարծեցի զայն։ Քանի՛ քանի՛ անգամներ նշմարեցի սրահներու ներգործութիւնն մտքի և բարուց վրայ։ Կան բաներ յորս միշտ, մարդ անասուն կ'զգայ ինքզինքը, կան բաներ ալ յորս ընդհակառակը խանդավառ կզգայ ինքզինքը։ Ոմանք կը տրտմեցնեն զմարդ, եթէ ըլլան իսկ պայծառ, սպիտակ և ոսկեզօծեալ, այլք կը զարթուցանեն եթէ ըլլան բարակ պատառներէ ծածկեալ։ Մեր առջեւ, մեր սրտին նման իւր խորշումներն և գգուանքներն ունի եւ որ յաճախ գաղտնապէս կը բաժնայ մեր մտմտոյն մէջ։ Կակղարասեաց եւ պատերուն ներդաշնակութիւն, ամբողջութեան մը ճաշակն վայրկենաբար մեր իմացական մարմինը կը խռովեն, նման այն անտառաց, ծովու եւ լերանց հողմոյն որ զմեզ ֆիզիքապէս կը բարեփոխէ։

Բարձերու մէջտեղ անյայտացեալ բազմոցի մը վրայ նստայ եւ իսկոյն ինքզինքս դրուած, բերուած եւ կապուած զգացի մետաքսապատ և փետուրեայ փոքրիկ պարկերուն մէջ, իբր թէ մարմնոյս ձեւն և տեղն առաջուց որոշուած ըլլար այդ կահին վրայ։

Ցետոյ դիտեցի։ Չկար ոչ մէկ ակնախրտիլ բան ամբողջ դահլիճին մէջ։ Ամէն կողմ գեղեցիկ բաներ՝ պարզ եւ հաղուագիւտ կահեր և արեւելեան ճաշակաւ չինուած վարագոյրներ որոնք Լուվրէն եկած չէին երեւնար և իմ ճիշդ դէմս կնոջ պատկեր մը։ Միջակ մեծութեամբ նկար մ'էր սա, մարմնոյն վերի մասն եւ գլուխն ցուցնող և այն ձեռները միայն որոնք գիրք մը կը բռնէին։

Մանկամարդ էր, գլխաբաց, նուրբ հիւսուածքներով արդուզարդեալ, քիչ մը տխրօրէն ժպտելով։ Ինչո՞ւ տխրութեամբ, թերեւս գլխաբաց ըլլալուն կամ աւելի իւր բնական արդուզարդին պատճառաւ։ Եւ սակայն երբէք տեսած չէի կնոջ նկար մը այսքան պարզ քան այս սրահին մէջ։ Գրեթէ ամեն անոնք զորս կը ճանչեմ, ակնապարար հագուստներով կնոջ նկարներն են, վայելուչ արդուզարդով և հրապուրիչ դրիւք զորս նկարչին առջեւ կը ձեւացնեն նախ և յետոյ ամեն անոնց որք կը դիտեն զայնս։

Ոմանք ոտքի վրայ են, հրաշալի, գեղեցիկ և մեծութեան կերպարանքով մը զորս երկար ատեն կարող չ'են պահել երբէք իրենց կենացը մէջ։ այլք՝ կտաւին անշարժութեան մէջ կը կոտրուին եւ ամենքն ալ ոչինչ մ'ունին, ծաղիկ մը կամ գոհարեղէն մը, շրջազգեստի կամ շրթանց ծալք մը զոր նկարչին կը վերագրեն։ Եթէ գլխարկի մը կրեն ժամանակ մը իրենց գլխուն կամ մաղերուն վրայ, յայնժամ ոչ բնական բան մը կը տեսնէ մարդ ի նոսա։ Եւ ինչո՞ւ։ մարդ կը վարանի ըսելու . . . որովհետեւ չեն ուզէր զայն, այլ կ'զգան թէ տգեղ են։

Տեղ մը այցելութեան երթալ կը թելադրեն, անոնց տունը մանաւանդ որոց հաճելի երեւնալ կուզեն իրենց բոլոր գեղեցկութեամբն եւ իրենց կացութեանը համեմատ կը վարուին, մերթ համեստ, մերթ բարձր։

Ի՞նչ ըսել պէտք էր այս կնոջ համար, իւր տանը մէջ էր, մինակ։ այո՛, մինակ էր որովհետեւ կը ժպտէր, ինչպէս կը ժպտին երբ առանձին, տխուր կամ քաղցր բանի մը վրայ կը մտածեն և ոչ ինչպէս կը ժպտին երբ կը դիտեն զիրար։ Այնքան մինակ էր իւր տունը որ լռութիւն մը կը տիրէր այս մեծ սրահին մէջ, բացարձակ լռութիւն մը։ Նա միայն կը բնակէր հոն, նա միայն կ'գեւորէր։ Շատ մարդիկ կրնային գալ հոն և ամենքն ալ կրնային խօսիլ, խնդալ եւ երգել։ սակայն նա միշտ մինակ պիտի ըլլար հոն իւր յաւիտենական ժպտովն և միս մինակ ինքզինքն կենդանի պիտի ցուցնէր իւր պատկերի հայեացքովն։

Եւ այս անկարկն ալ մինակ էր։ Ուղղակի իմ վրաս կուգար հաստատ և գրգուանօք, առանց զիս տեսնելու սակայն։ Ամեն նկար կզգայ թէ մոռք կը նայի եւ իւր աչերովն կը պատասխանէ, այն աչերով որով կը տեսնեն, կը մտածեն, մեզ կը հետեւին մեր մտնալէն մինչեւ ելնելը։

Բայց այս չ'էր տեսներ զիս, բան մը չէր տեսներ թէպէտ իւր հայեցուածին վրաս զետեղած էր ուղղակի։ Եւ յիշեցի Պոտլէրի հետեւեալ տողը։

Եւ քու աչերդ դրաւիչ, նման աչաց նկարի

Իրաւ կը գրաւէին զիս, անդիմադրելի նոր, տարօրէն եւ զօրաւոր զրգռում մը կը զարթուցանէին յիս։ այս նկարեալ աչերն որոնք ապրած էին եւ դեռ կ'ապրէին թերեւս։ Ո՜հ, որքան անհուն եւ կակղեցուցիչ էր սաւառնող հողմոյն նման և որքա՜ն հեշտալի էր այ. հաճոյքն որ դուրս կելնէր մթին շրջանակին և անթափանցելի աչացը մէջէն, նման կապոյտ, վարդագոյն արշալուսէն մեռեալ երկնին որու գիշերն կը յաջորդէ մելամաղձիկ։ Այս աչերն, այս վրձնոյ մի քանի հարուածներէն ստեղծեալ աչերն իրենց մէջ կը ծագէին այնպիսի գաղտնիք մը որ ըլլալ կը թուի և չգոյանար, որ կնոջ մը ակնարկը թափանցիկ կուտայ և սէրն կ'արթնցնէ ի մեզ։

Դուռը բացուեցաւ, Պարոն Միլիալ ներս մտաւ։ Ներողութիւն խնդրեց ուշ մնալուն համար և ես ներողութիւն խնդրեցի կանուխ գալուս համար, յետոյ ըսի իրեն։

—Արդեօք անխոհեմութիւն է հարցընել թէ ո՞վ է այս կինը։

Պատասխանեց՝

—Մայրս է։ շատ կանուխ մեռած։

Եւ յայնժամ հասկցայ թէ ուրկէ կուգար այս մարդուն անբացատրելի հրապուրանքը։

Կի ՏԸ ՄՕԲԱՍԱՆ Թարգմ.

Ռ. ՍԱՄՐԿԵԱՆ

ԱՌ ԸՆԹԵՐՑՈՂԱՍ

Ստորագրեալս պատիւ ունի ներկայիս ծանուցանել իր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ Եւրոպայի հռչակաւոր գործարաններէն այն ինչ բերել տուած է նոր և վերջին կատարեալագործութեան համեմատ մեքենայներ, ժամանակիս պահանջմանց ըստ ամենայնի յարմար, որոնցմով կարելի է ամէն չափով և ձեւով լուսանկարներ արտադրել ի կատարեալ գոհունակութիւն ամենէն դժուարահաճ յաճախորդաց։

Մեր բազմաթիւ բարեկամք կարող են համոզուիլ մեր ըսածներուն պարզ այցելութեամբ ի մեր գործատուն, ուր կարող պիտի լինին ունենալ դիւրամատչելի գներով ընտիր և ամենամաքուր լուսանկարներ։ Ստորագրեալս միշտ անձամբ կը հանէ լուսանկարներն առանց երկրորդական պաշտօնեից ձեռքը ձգելու։

Արդէն 25 տարիներէ ի վեր մեր յաճախորդաց նկատմամբ մեր տան ունեցած բարւոք յարաբերութիւններն ինքնին բացայայտ ապացոյցներ են մեր բաժնեւորուն ճշդութեան։

Օգը երբ տմպոտ է, լուսանկարն երբէք տարբերութիւն չունենար։ գործատան մէջ թէ արանց և թէ կանանց համար մասնաւոր վարսայարդար մը կը գտնուի։

ԼՈՍԱՆԿԱՐԱՁԱՏՈՒՆ
ՆԻԳՕԼԱԲԻ ԱՆՏՐԻՕՄԷՆՕ

99, Սուլթան Պայազիտ Բէյօղլէ-ը Պուլ, 99
129 Կ. Պոլիս 55—90

ՏԱՄԱՍ, ԴԻՄԱԳՐԱՏՈՒ ԵՒ ԳՐՍՏՈՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ
ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ ԹՈՒՆ 14, Կ. ՊՈԼԻՍ

ԶՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԳՐԱԳԻՏ ՏԱՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԳԻՆ 7 Ղ.

Սիրն երգոյ տպագրութիւնն բոլորովին առաջնորդի տերիմ. Ամ կարգաւորեալ ամենայն ոյժ ի գործ դրեալ ի մեր գրատան մէջ։

ՍԻՈՒԹԻ ՄՕՌԻՒ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

ԵԼԼՈՒԷԼ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1883

Պարոնայք Ոգող և Պուռն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքովս կարող չեմ փոքրիկ ընել, այլ համանման ուրիշներու փոքրիկներուն և այն թշչկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փոքրիկ զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիս ձկան իւղն, իր այդ վիճակին մէջ դիւրաբխմուելով, և մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս պատասխանատուական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հռչակած է, մանաւանդ այս յաջող պատասխանութեան մէջ։

ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԵՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վ.Հ.Ս. Սուլթանին

ԱԶԴ

Էֆէնտիներ չոգենաւն նաւապետ Էլիս, Լիվերբուլէն ատ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Է.Տ. ԼԱՖՈՆԴԷՆ
Գործակալ Էֆէնտիներ ղրէ. ընկ.

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՈ ՍԷՐԱՖԻՄԻՐԻ

Դայսերի վէ Եօզդատ մալընատան եուն քիլիմ ատէտ գէրդի պին, պէհէրի եիրմի պիր դուրուշ օն փարա։

Փօթին շիրիտի արշունը ճէտիտ իքի պին, պէհէր արշունը ճէտիտի գէրդի փարա։

Թաթլը շիրիշ գրյեէյի ճէտիտ պին իքի եիւզ, պէհէր գրյեէյի ճէտիտի իքի ղրուշ օթուզ փարա։

Պէեազ գէվրբճզդ մէշինի ատէտ իւշ պին պէշ եիւզ, պէհէր ատէտի եէտի պուչուզդ ղուրուշ։

Շբվէտ լամա թիմուրը գրյեէյի ճէտիտ իքի պին, պէհէր գանթարը ճէտիտի եիւզ գբրդ ղուրուշ։

Մբիլբզդ թիմուր գրյեէյի ճէտիտ իքի պին, պէհէր գանթարը ճէտիտի եիւզ եէթմիշ ղուրուշ։

Նայրզդ Շբվէտ թիմուրը ուէմէթ էլլի, պէհէր գանթարը ճէտիտի եիւզ ալթմիշ ղուրուշ։

Ցէօրթիւք սաճ ուէմէթ օթուզ, պէհէր գանթարը ճէտիտի եիւզ եէթմիշ ղուրուշ։

Պէհէր ֆբչբը գբրդ քիլօբզդ դարֆիչա ֆբչը օն պէշ՝ ատէտ նիւմէրօ եիրմի եէտի, օն պէշ ատէտ՝ նիւմէրօ օթուզ ալթը ֆբչը օթուզ պէհէր ֆբչբը եէթմիշ իւշ պուչուզդ ղուրուշ։

Եէրլի իմալի թիմուրճը քէօրիւնի ատէտ պիր ղուրուշ ալթը եիւզ էլլի, սարաֆիանէ անպարբնտա պէհէր սէնէ զարֆբնտա լիւզումնա կէօրէ պօեանաճադ քէթէն պէզի գօղալարբն պօեա իւճբէթի։

Միւպայեա օլբն

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒՑ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 2,170,355

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 989,400

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւնները ի գործ կը դնեն շափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բարեկամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհէ ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած ՀԱՏԱՆԻՆ 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՑՄ.

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կ. սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** *Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երկք Ընկերութեանց*

Էմ. ՍԵՐՃԱՆՕՖ

ՄԼՕՅՍԱՆՇԸՐՔ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 54 ԵՒ 56
Կ. ՊՈԼԻՍ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել պատուարժան յաճախորդաց որք թէ՛ ի մայրաքաղաքիս եւ թէ ի գաւառս, որ ժամանակէ մ'ի վեր մասնաւոր խնամօք ընդարձակած լինելով գրպանի ժամացոյցներու առեւտրական ճիւղս, և ապրանաց մէջերքս ճոխացուցած եմ զանազան տեսակ կոթէն լարուող և բանալիով նիքէլ, արծաթ և ոսկի ժամացոյցներով։ Ուստի կը խնդրեմ այն յաճախորդներէս որք կը շահագրգռին սոյն ապրանքէն, իրենց գնումներն ընելէ առաջ անգամ մը գալ այցելել մէրեանցս ուր միշտ ի պահեստի կը կենան 3000էն աւելի ժամացոյցներ իւրաքանչիւրը 35էն մինչեւ 3800 ղրշ. ի արժէքով։ 173

Մէրեանցմէ գնոցաց համար մանաւոր պայմանները

ROYAL VICTORIA
ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐԱԳԻԶ

ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ
ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՕՐՈՒԲԻՆ ԵՒ ՊԵԽԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ՈՃԱՌ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. Կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. Հեռոյզեկտ բայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն դոյն կուտայ մազերուն։ Գործածութիւնը բազմածախս չէ.

ՆԵՐԿ ՁԷ ՁԷ ԱՅՍ

Փափաքեալ ազդեցութիւն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մտատանջութիւններ ունին, կանայք որ կամ տուած են և մեծ յոգնութենէն ենթակայ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱԶԵՐՈՒ ԱՊԱՅԱԿԱՆ ՎԻԳՈՐԻԱ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻԶԸ կոչուած է,

ՄԵԾ ԴԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՈՒ

ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՌԱՌԱՆԱ, Մթերանոց անգլիական, Վ. Ղալաթիա։ 601

ՃԵՐՄԱԿ ԱԿՈՒՅՆԵՐ
Առողջապահութիւն Իերնի
ՊՈԹՈՅԻ ՁՈՒՐԸ ԿԱՄ EAU DE BOTOT

կը պահպանէ ակռայները, կը պնդէ ընդերքը, կը զովացնէ բերանը.

ՓՆՏՌԵԼ ԲՈԼՈ ՊՈԹՈՅԻ ՁՈՒՐԸ

ԼՈՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ՝ 17, Ռիւ տը լա Բէյ, ԲԱՐԻԶ.
Ակիկ առաջ՝ 229, Սէնդ-Օնորէ
ԿԸ ԾԱԽԵՒԻ ԲՈԼՈՐ ՀՈՏԱՎԱՃԱՌԱՑ ՊԱՐ.

Պարտնալ նաև Պոթոյի Վինեկարը ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹԸ, Նրբութեամբ և բոյրովը դերազանց.
6 Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, Պօն Մարշէն, 354, Մեծ փողոց Բերայի

EMULSION SCOTT

(ՍԿՈՏԻ ՕՀԼԵՐԸԿ)
ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ՅԱՒՈՏ ԻՒՂ
Իբրեւ ֆոսֆիտ որ լաւ և սոսկալի
Պատրաստեալ Ձեռամբ ՍԿՈՏԻ և ՊՕՆԻՆԻ
ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չատ անսորժահամ է
Մորիւ ձկան հոտ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իրոֆոսֆիտներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հաղը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղաղծութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, անորմ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակատարը ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄԱՄԼԻՐ ԵՒ ՀԻՐԱԼԻ. 605

ԲԱԹՐԻՕԹԻՔ
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
PATRIOTIC Life and fire assurance Company

Հիմնեալ ի **1824**

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոսկի	1,500,000
Վճարեալ դրամագլուխ	» »	121,984
Պահեստի դրամ	» »	250,000

Սոյն ընկերութիւնը դիւրամատչելի պայմաններով ամէն չէնք, կարասիք և ապրանք հրդեհի վնասուց դէմ կ'ապահովագրէ։

ՏՆօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ
ԱԼՊԵՐԹ ՀՈՖՄԱՆ
Ապահովագրութեանց և այլ տեղեկութեանց համար դիմել առ
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղի տեսուչ
ՄԻՀՐԱՆ Յ. ՍԱՐԲԵԱՆ
Գործակալ Ապահովագրական Ընկերութեանց
Սթամպոլ, Պաղչէ-Գաբու Թիւ 27, մաքսատան դիմաց։ 172

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
211, Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախերդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամէն տեսակ գեղեցիկ կոշիկներ Ֆրանսական նիւթերով և Ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կոշիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին.

Պոթին Կալոշ	ղրշ. 95	Սկարբին	ղրշ. 52
Մանթարլը Պոթին	» 75	Պալատական Կալոշ	» 45
Պոթին	» 67	Կանանց մուճակ	» 35
Մոյկ	» 140	Կանանց սկարբին	» 40
Մոյկ և Կալոշ	» 130		

Ապպարուածներուն վրայ տասը ղրուշ յաւելում կըլլայ։ (203)

ՑՕԴԱՑԱՒԸ ԵՒ ՄԻԶԱՆՑՔԻ ՔԱՐԸ
ԶԵՆ ԿՐՆԱՐ ԲՈՒԺԻԼ ԱՌԱՆՑ ԼԻԹԻՆԻ

Շ. ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ ԼԷԲԷՔ Ազէ հատիկները, փոքր քանակութեամբ առնուելով, քիչ ատենուան մէջ կ'անհետացնեն աւազն և քարը (մէզին հետ մէկտեղ քշուող միւս անլուծելի նիւթերն ալ)։ Ասով է որ այնչափ ազդեցիկ ին վերոյիշեալ հիւանդութեանց դէմ։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ 605

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՖՈՒ, ՃԷԼԱԼ-ՊԷՅ ԽԱՆ, Թ. 10

ԳՆԵՐԸ ՕՐՕՇ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած սոյն վաճառատուն, որ տա ինքն ուզղեալ յանձնարարութեանց փութաւորութեամբ և գաւառաց հետ հաստատած քաջամիտ յարաբերութեամբքն արդէն մեծ հռչակ հանած և իրաւամբ կը վայելէ հասարակութեան համարումն, վերջերս ճաշակէն բերել տուած է մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակէ ապնիս ու գերմանիոր թէյեր, ինչպէս նաեւ այլ և այլ մեծութեամբ և ձեւերով նկարազարդ տուփեր (բանկիներովն հանդերձ), որք փարիզի վերջին ցուցահանդեսին մէջ արժանացած են առաջին կարգի մրցանակի եւ գեղարուեստական մէյմէկ հրաշակերտներ կրնան համարուիլ։ Ի միւս կողմ մեր ազգայ յաճախորդաց իբր կազանգի նուէր ծառայելու գերազանցած առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս այցելու պատիւն ընող ամէն կարգի անձինք անհնարապէս գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և ժամանակէն։ Ինչպէս նաեւ ձմեռուան առթիւ բերուած թէյերու ճաշակաւորմամբ ընտրութիւններէն։ 199

ԴԵՂ ՁԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Ցոքթոր Ա.էրի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է՝ զուտ բուսեղէնից, է դառնահամ և ազդու կաղդուրիչ, ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճաքճաքուտ վայրերու ջերմամ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օդտակարութիւնն և ապաքինիչ ստոյգ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ գիտութեամբն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անվերջմաբելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարին լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց ասանունները տրուած է ջերմն և սարսուռ, թաղուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն մազաջրին տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճաքճաքուտ վայրերէ բուրեալ մահաբեր նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ախոռներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Ա.էրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ գուռնաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որպ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգուտն ստոյգ, միայն թէ արուած հրաշագործ համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամբոխկեան վաճառատան մէջ և Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։ 30